

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10
pe 1/4 an 5
pe 1 lună 2
Foli de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Sortorii nefrancați nu se primesc

DESCHIDEREA DELEGAȚIUNILOR.

Delegațiunile celor două jumătăți ale monarhiei s'au întrunit în Budapesta.

Mesagiul regal relevă două puncte și anume: raporturile cu celelalte puteri, — și înarmarea cu tunuri noi și sporirea flotei.

În timpul din urmă, decând cu apropierea termenului de expirare a Alianței Triple, și în legătură cu aceasta, decând cu prietenia tot mai intimă și pe față între Italia și Franța; apoi, decând tulburările și stridile de fierbere în Balcani; și în fine decând Rusia s'a dovedit tot mai îndrăznească în urmărirea planurilor sale, intereselor sale particulare, așa zicând fără rezervă și fără considerare, într'un mod amenințator chiar, pentru menținerea echilibrului între marile puteri, — constelația politică universală părea întunecată de nori amenințatori.

Este însă adevărat, că întrevăderile dintre bărbaii de stat și dintre membrii familiilor domnitoare, au avut în parte dorul de a împărtășia neliniștea ce s'a produs, asigurând pe lângă reînnoirea Triplei Alianțe garante a păcii și a neschimbărilor bune raporturi între puterile Europei centrale, cele mai bune raporturi între statele europene.

Mesagiul regal, și mai ales expozeul cancelarului Goluchowsky, rostit în Delegațiunea austriacă, sunt cât se poate de liniștitoare în această privință.

Cu toate acestea se cer credite noi dela Delegațiuni, pentru o nouă confecționare de armament și pentru sporirea flotei.

Si vis pacem, para bellum, zice un proverb: Dacă vrei pace, să fii gata de război! Căci menținerea situațiunii pretinse înnoirea și conformarea organizațiunii forței, după condițiile pe cari progresul le schimbă și le perfecționează.

Adjustarea artileriei cu noui tunuri se impune, pentru motivul, că nouile tunuri sunt superioare celor vechi, celor de până aci; iar ascendența unei armate se bazează pe perfecțiunea armei.

De când cu expediția în China, marilor puteri din Europa li-s'a trasat o nouă cale, în organizarea armatelor: în vederea asigurării expansiunii de forță. Se impune deci și monarhiei noastre, care face parte dintre marile puteri să nu rămână în urmă. Marile interese economice comerciale, de asemenea vor fi mult ajutate, prin mărirea flotei, și câștigarea de centre comerciale în cele mai depărtate țări, unde ajunge pe drumul de apă.

Lăsăm să urmeze aci textul discursului regal, adresat Delegațiunii ungare, care a prezentat la M. Sa sub conducerea presidentului conte Andrassy Gyula:

Dovada de alipire, pe care mi-o dați, o primesc cu sincera satisfacție. Pimiți căldele mele mulțumiri.

În cursul anului care a trecut dela ultima întrunire a Delegațiunilor, nu s'a întâmplat nici o schimbare esențială în situația politică generală.

Silințele guvernului meu sunt fără întrerupere de acum înainte, ca și până acum, pentru cultivarea strinselor noastre relațiuni cu aliații noștri și a raporturilor actuale de perfectă încredere

cu toate puterile, conlucrând astfel pentru susținerea și întărirea păcii europene.

Mat ales în ce privește evenimentele din apropiatul Orient, armonia continuă și amicală dintre noi și imperiul rusesc, ajută statornicia liniștei și ordinii în acele teritorii.

Sufocarea în anul trecut a revoluției din China a făcut posibilă retragerea celei mai mari părți a trupelor marine și de uscat, cari au fost trimise acolo de puteri; și îmi cauzează satisfacție faptul, că pot să-mi exprim deplina mulțumire de marina mea, pentru purtarea și acțiunea ei desfășurată acolo cu cea ocaziune.

Ministrul meu de război a fost nevoit de data aceasta să ceară sporirea cheltuelilor, pentru procurarea de material trebuincios pentru artilerie, pentru noua adjustare a artileriei și pentru îmbunătățirea hranei a tileriștilor; apoi pentru neînălăturabila sporire a contingentului de marină și pentru confecționare de vase maritime.

Aceste sporiri de cheltueli, precum și alte rubrici de cheltueli pentru armată și marină sunt ținute în cele mai stricte margini ale necesității.

Desvoltarea economică a Bosniei și Herțegovinei merge regulat înainte. Cheltuelile cu administrarea acestor țări se vor acoperi și în anul viitor din venitele lor proprii.

În convingerea, că pentru rezolvarea chestiunilor vești lucră cu obiectivă rîvnă patriotică, vom urmări lucrările d-voastre cu urât de bine și vă salut din inimă.

Expozeul ministrului de externe contele Goluchowsky, ținut în ședința de Miercuri după amiază, de delegațiunea austriacă, în resumat este următorul:

Constată, că relațiunile externe ale monarhiei sunt mulțumitoare și favorabile în toate privințele, față cu toate statele.

Tripla-Alianță, al cărei termen de durată expiră în Maiu 1903, e în fața reînnoirii. Intensiată pe interese, cari se acoper reciproc, lipsită de orică tendință agresivă, această alianță eminentement conservativă, va urmări și în viitor acele mărețe scopuri de pace, cărora își datorește urzirea; și va vedea în Dubla-Alianță prețioasă complectare și provocare a scopurilor sale. Aceste grupări, cari merg rarele și în viitor se vor dovedi corăspunzătoare, pentru-că esența lor e o garanță a stării de proprietate și de contrabalansare a orică evenimentelor păgubitoare.

Această constelație internațională nu deschide cătuși de puțin gruparea diferitelor puteri și după alte diferite categorii de interese. O dovedește aceasta raportul de reciprocă intimitate între Franța și Italia, tot așa, ca și raportul nostru foarte cordial cu imperiul rusesc.

Din momentul, în care s'a putut constata în mod autoritativ, că în apropiatul Orient Rusia nu urmărește scopuri egoiste, a trebuit să dispară acea neîncredere, care a durat între cele două împărății în curs-gere de mai mulți ani.

Ministrul mai spune, că pașii făcuți de cabinetele din Viena și Petersburg pentru împedecarea complicațiunilor serioase în Peninsula-Balcanică au fost urmate de succes. Sfirșește prin a aduce elogiul Româ-

niei și Greciei, pentru stările de lucruri din aceste state.

Posițiile principale ale bugetului comun pentru anul 1903 sunt următoarele:

Necesități	cheltueli ordinare cor.	Extra-ordinare cor.	Total cor.
Ministerul de externe . . .	11,166.575	197.205	11,363.870
Ministerul de război . . .	322,476.373	33,936.286	356,412.659
Ministerul de finanțe . . .	4,339.039	—	4,339.039
Controlul . . .	832.268	—	832.268
Suma necesară	338,304.255	34,133.581	372,437.836

Acoperire	
Ministerul de externe	487.000 coroane
război	5,790.814
finanțe	106.782
Controlul	858

Suma principală a acoperirii	6,385.464 coroane
Necesară	372,437.836 coroane
Acoperire	6,385.464
Curat necesar	366,052.372 coroane.

Socotindu-se veniturile pentru complectarea acestor sume, bugetul arată un deficit de 253.203.683 coroane, care sumă se va acoperi prin contribuirea din partea celor două jumătăți ale monarhiei, în proporția cvotei.

Presa din Austria, fără osebite de partid, aiacă cu o mare înversunare pe Szell, învinșivindu-l că trăganează și face greutăți în privința încheierii învoielii între cele două jumătăți ale monarhiei.

SINODUL EPARCHIEI ARADULUI.

Ședința IV a, Marți după amiază.

Ședința se deschide la orele 4, sunt însă prezenți prea puțini membri așa că trebuie să se mai aștepte. Petițiile sosite la birou se transpun comisiilor respective.

La ordinea zilei raportul senatului epitropesc.

Protopopul G. Popovici citește raportul și anume despre restanțele sidoxiale în diferitele protopopiste de pe teritoriul Consistorului Oradiei Mari. Apoi despre fondurile bisericesti și școlare, de pe teritoriul aceluiași Consistor.

Dr. Traillescu propune: La raportul Consistorului orădan despre venitele tasului II și III, de prin parochii, cari venite au menirea de a contribui la susținerea teologiei și preparandiei noastre, Consistorul se avisează a impune preoților controlarea conștiințioasă a acestor venituri cu atât mai virtos — că responsabilitatea (după „Instrucțiunea” nouă) și aci este a preotului.

Se primește.

Sensația ședinței a fost însă propunerea comisiei epitropesti, prin Dr. I. Suci, privitoare la ridicarea salariilor profesorilor dela Seminar și ale funcționarilor consistoriali. E o chestie care s'a tot studiat și discutat de mulți ani Ș'acum raportorul constată, că stăm rău cu bugetul, propune însă a se interveni la guvern și a se cere, ca pe baza art. XX din 1848 și art. IX din 1868 să se ridice ajutorul de 30.000 coroane, ce statul dă eparchiei noastre. Dela 1868, de când ni-se dă acest ajutor, relațiunile în Dieceasă

s'au schimbat mult, trebuințele au crescut, ceea-ce guvernul desigur va ști să aprecieze, după-cum va aprecia și jertfele ce poporul nostru face pentru susținerea bisericilor și școlilor sale. E o basă etică puternică deci, pe lângă poziția legală, care trebuie să îndemne Consistorul a solicita ca guvernul să ia toate în socotință și astfel să ridice ajutorul de stat dela 30 la 50 mii coroane.

P. Rotariu se ridică contra acestei propuneri. Zice, că nu vrea dela stat nimic, căci nu vrea să lase ingerința guvernului în afacerile noastre, ci să ne păzim ca de foc. Să nici nu vorbim de guvern, în care nu putem avea nici o încredere. Ceea-ce ne dă statul ne poate fi spre perire.

V. Mangra primește propunerea comisiei și nu împărtășește părerile pesimiste ale d-lui Rotariu. În sfirșit dacă ne-am păstrat autonomia bisericăscă pe lângă ajutorul de 30.000 cor., nu vede cauza întru cât am periclită biserica cerând și primind dela stat cu 20.000 mai mult! Statul nu poate avea interes de a slăbi o biserică, ci din contră: s'o ajute, pentru-că stat și biserica au același scop: mărirea și fericirea patriei (lungi aclamațiuni). Dacă până acum statul a dat ajutor fără a pune condiții de umilire și slăbire a bisericii autonome române, nu putem presupune, ca solicitând acum sporirea ajutorului de stat, să ni-se îngreune poziția.

Sinodul a primit unanim propunerea comisiei.

Ședința V., Mercuri dimineața.

Ședința se deschide la orele 9 a. m. Dr. C. Ardeleanu citește procesul verbal al ședinței de Lună după amiază, care după unele rectificări ale d-lor V. Tomici, Goldiș și I. I. Papp se verifică. Dr. Al. Marta citește procesul verbal al ședinței de Lună dimineața, care după o observare făcută de părintele vicar Mangra, se verifică.

Aug. Boțoc adresează următoarea interpelare:

Înalt presidiu!

În raportul comisiei epitropesti se face amintire, că în decursul anului 1901 s'a făcut economisarea din salariul directorului dela instituția noastră teologică pe lașologic.

În publicitate însă se afirmă, că directorul amintitului institut, dl Remel Ciorogariu, de fapt este dotat cu un sular gram în calitate de director, apoi cu cel de referință al senatului școlar, precum și cu redactor al foaiei „Biserica și Școala”, așa că: toate aceste retribuțiuni computeate la oaltă s'ar urca la suma de 7—8000 cor., plus locuință și vipt.

Pentru limpezirea chestiunii acesteia, ca să se știe odată și din acest loc, că întru adevăr, câtă retribuțiune are dl Romul Ciorogariu, îmi iau voia a vă adresa următoarea:

Interpelare

Adevăr e, că dl Roman Ciorogariu, dir. seminarial, trage atât salariul de profesor, director, precum și de referință al senatului școlar.

Adevăr e, după-cum m'a scris și în publicitate, că suma tuturor salariilor s'ar urca la 8 mii coroane?

Pentru liniștirea noastră, pentru constatarea adevărului, rog înaltul presidiu a-mi da răspuns.

Presidiul constată, conform adevărului, că dl R. Ciorogariu are o singură leafă: cea de profesor (1300 fl.) și onorar de 400 fl. pentru redactarea „Bisericii și Școlii”. Funcțiunile îndeplinește însă trei: director la Seminar, profesor tot acolo și referent la Senatul școlar.

Bată deci, la ce se reduc calomniile amicilor d-lor Hamsea!

La ordinea zilei referada comisiei epitropești.

Dr. I. Suciu citește adresa I. P. S. Sale Metropolitului, prin care cere, ca Diecesa Aradului să contribuie la augmântarea plății mitropolitului Referentul arată, că adresa a sosit încă în anul trecut. A fost dată însă spre opinie atât Senatului bisericesc, cât și celor dela Cassă. Se citește opiniile acestor senate. Concluziunea este: nu sunt bani!

Referentul spune: Comisia nici n'a intrat în discuție, dacă Mitropolitul are ori nu destulă dotație. Asta-i treaba Congresului. Cum e constatat însă, că n'avem fond, din care să putem da, propune deci, ca afacerea, pe calea Consistorului, să fie retrimisă Consistorului metropolitan, care s'o înainteze Congresului.

După-ce vorbesc d-nii Rotariu și I. I. Papp, tot în acest sens, Sinodul primește propunerea comisiei.

Dr. Suciu continuă a refera asupra aplicării regulamentului pentru chivernisirea averilor parohiale, regulament, care de-ocamdată pe teritoriul Consistorului Oradiei nu se aplică; apoi asupra raportului delegațiunii de despărțire ierarhică, unde propune și Sinodul primește a se lua măsuri urgente pentru încasarea multelor restanțe, sume anticipate de Consistor, pentru acoperirea cheltuielilor de despărțire; asupra fondului Ioan Mețianu, arătând că suma, la cât se poate evalua fondul, este de 72.000 coroane, și cere ca Sinodul să-și adopte această cifră ca definitivă, acum după-ce s'a făcut lichidare. Sumele ce ar mai încurge din pozițiile dubii ori neincasabile, bine înțeles, s'ar adăoga fondului. Sinodul primește, precum se primește și propunerea, ca On. Comisie a fondului să urmeze cu lichidarea și să facă raport.

Sedința VI., Mercuri după amiază.

P. Rotariu referă în numele comisiei organizatoare. Citește rapoartele despre starea protopopiatelor

La raportul Consistorului plenar:

Dr. I. Suciu propune, ca și la acest loc, să mai ales aci, căci oficios acum ni-se raportează despre moartea fericitului episcop Sinodul să exprime condolențe. Se primește, ridicându-se toți deputații.

G. Serb protopop al Belințului, reflectează asupra greutăților ce a întâmpinat întru a convoca Sinod protopopes. Fostul administrator nu i-a dat lista cu membrii; a făcut atunci raport la Consistor, s'a orlnduit cercetare, dar fără rezultat.

C. Lazar propune a se lua măsuri contra neglijențelor și a nerespectării ordinilor superioare. Auzim, că s'au perdut, ori ascuns acte. Să se cerceteze cu asprime.

V. Mangra primește propunerea, mai ales că ea este de natură a sana un rău, care s'a mai întâmplat (casul din Arad, unde Moise Bocșan d'asemeni n'a dat lista cu membrii scaunului protopopes) și se mai poate întâmpla.

După ce mai vorbește Dr. Oncu (ear C. Gurban și Goldiș în chestie personală — acesta din urmă acuzase pe dl Gurban că a trimis târziu ra-

port), Sinodul primește propunerea comisiei cu amenajamentul d-lui C. Lazar în sens de a se ține regulat sinoadele protopopești și a se lua măsuri contra neglijențelor.

La chestia resortului școlar.

R. Ciorogariu spune că, dacă se face aluzie și la dînsul în ceea-ce privește restanțele, apoi el s'a degajat de răspundere încă în anul trecut, când ceruse și Sinodul a și decis instituirea unui referent ajutător. Consistorul însă numai în Februarie a făcut această numire. Speră de altfel, că d'aci încolo la senatul școlar nu vor mai fi atâtea restanțe. Cine cunoaște însă ce va să zică administrație școlară ori bisericească, nu poate pretinde ca să nu fie restanțe de loc.

Dr. Suciu reflectează, că prin cele zise despre restanțe, nu se poate simți nimeni atins. Cât privește obiecțiunea, că e mult de rezolvat, referentul, cărl nu birue, să ceară, ear' Sinodul ori Consistorul să le dea ajutor.

Rotariu citește raportul Consistorului plenar din Oradia.

Dr. Oncu primește propunerea comisiei, cerend a se adăoga amendamentul de mulțumire a Sinodului pentru sporiul de încasări, cum e de exemplu în protopopiatul Tincei, unde nu a rămas nici o restanță. Să se aducă deci mulțumiri vicarului Mangra pentru buna punere la cale a acelei afaceri prin visitațiunii, cât și protopopului.

V. Mangra cere, ca să nu se ia la protocol mulțumirea pentru activitatea sa. (Sinodul îl aclamă.)

Rotariu citește raportul de modificare a regulamentului pentru alegerea de deputați sinodali.

Se începe o lungă discuție asupra propunerii comisiei, care în chestia sigilelor plicului cu protocolul de alegere lasă libertatea de a se pecețui cu ori-ce, nu numai cu ceară roșie.

Dr. Suciu și V. Goldiș cer, ca numai cu ceară roșie să se sigileze, simplificându-se astfel afacerea; — Oncu, Tomici, Mangra, Rotariu etc. obiectionează însă, că așa prea s'ar provoca nimicirea a multor protocoale făcute de altfel în regulă.

Dr. Suciu insistă asupra propunerii sale, care ar pune capăt falsificărilor, căci cerend pecet în regulă pe plic, acesta n'ar mai pute fi spart și voturile să fie apoi falsificate, ceea-ce, durere, în trecut s'a întâmplat de atâtea ori și în chip îndrăzneț.

Propune de asemeni, ca Sinodul, în anume cazuri, să institue comisar de anchetă, ear actele dresate de acesta să fie luate ca basă la discuție, fără a se mai perde vremea cu altă anchetă făcută de Consistor, anchetă, care se termină de regula după ce a expirat și mandatul. Consistorul să aplice numai pedeapsa pentru cei găsiți vinovați.

Propunerea aceasta se primește unanim, ear încolo în chestia sigilării covetelor s'a primit propunerea comisiei.

Sedința s'a ridicat la orele 7.

O verificare.

— Dela Sinod. —

În ședința de Joi înainte de amiază a Sinodului aradan s'a desbătut asupra verificării amicului nostru Dr. A. Lazar, avocat în Oradia, ales cu imensă majoritate în cercul Tincei.

Cele două partide se pregătiseră pentru a-și mai măsura odată puterile. După votarea de luni, asupra propunerii Dr. Oncu și Dr. Suciu de a se citi în Sinod actele privitoare la

alegerea de episcop, când cu 25 voturi contra 19 Sinodul a silit pe president să suspende ședința și să meargă după acte, — era sigur, că și acum amicii nostri vor învinge. Pentru-că și acum dreptatea era cu noi.

Comisia verificătoare compusă din dl protopop Miulescu, president, V. Paguba și George Lazar, prin referentul ei George Lazar, într'o motivare pe cât de amănunțită, pe atât de logică și dreaptă, propusese verificarea. Protestele intrate nu sunt adică de luat în seamă, ci dacă e de acuzat cine-va, apoi în primul rând și singur numai comisarului i-se poate imputa că a nesocotit legea: nu a mers adică la scrutiniu, ci 10 protocoale a pus în plic și nedesfăcute le-a trimis consistorului din Arad, în loc de a le trimite la Oradia. Așa, că reprezentanții a 22 alte comune s'au adunat la școală și sub presiune ad-hoc au ținut scrutiniu. Și în protocoalele trimise însă la consistorul necompetent și la scrutiniu, Dr. Lazar a avut imensă majoritate. Mandatul este deci bine dat.

Da, dar P. Rotariu, căpetenia hamsiștilor, era de altă părere, după cum și fostul comisar. El pretind să se citească protestele, despre cari comisia verificătoare spusese că sunt ținute p'un ton foarte arogant (unul de doi indivizi necunoscuți, altul de Dr. Ilea, ginerele d-lui Zigre și al treilea protest îl face însuși comisarul, care voise a zădărnici ca dl Lazar să capete mandat).

Dr. Oncu își exprimă dorința să trecem neted peste chestie. Să ne mulțumim cu deslușirile comisiei verificătoare, să nu mai citim acte și să pornim o discuție inverșunată.

N. Roxim, protopop, împărtășește și d-sa această părere.

Rotariu și Dr. Pop cer însă cu stăruință, ceea-ce vënd P. C. Sa vicarul Mangra, ca nu cumva să se creadă că din parte-i s'ar fi săvârșit vre-o abatere dela lege, se alătură cererii de a se citi toate actele.

Referentul G. Lazar le citește. Se vede din ele limpede, că vicarul a luat măsuri pentru cinstirea legilor, precum și aceea, că dl comisar a vrut să zădărnicească mandatul. I-se fac părintelui vicar Mangra ovațiuni călduroase.

Lupta numai d'aci încolo s'a pornit însă.

Luând cuvântul, P. Rotariu începe prin insinuări, ceea-ce determină pe Dr. Suciu să-l întrerupă cu energie. Incurcat și strîns cu ușa, Rotariu declară atunci că renunță la cuvânt în urma bruscării d-lui Suciu; acesta însă îndată declară, că nu vrea să împedice pe dl Rotariu în exercitarea dreptului său. Cere să fie scuzat dacă, fără voie, a determinat pe dl Rotariu la o asemenea hotărîre. Dl Rotariu, vënd că și așa Sinodul e revoltat de lucrurile pe care d-sa voia să le apere, nu mai vorbește.

În mijlocul unei atențiuni mari dl Mangra arată apoi de ce a dispus ca scrutiniul să se țină în biserică ori la școală, ear nu la dl comisar acasă: pe nimeni nu poți sili să meargă în casa unui particular, dar în loc public, în afacere obștească, poți cere să meargă. Dispusesse apoi și prezența protopopului la scrutiniu din cauză că primise știri — și durere, ele s'au adeverit — că onor. comisar consistorial a luat poziție în contra unui candidat, din întâmplare contra celui care avea majoritatea.

Vorbirea clară și convingătoare a d-lui V. Mangra a produs un mare entuziasm: a fost primită cu aplauze și lungi ovațiuni. P. C.

Să a dovedit, că luase măsurile de cari se plînge dl comisar tocmai pentru a preveni călcarea de lege și a nu lăsa ca un cerc întreg, atât de conștiu de drepturile și datorințele sale, să rămână fără reprezentant în Sinod. Măsurile luate au fost aprobate de Consistorul plenar al Oradiei. Cum se plînge deci dl comisar de abuzuri ale autorității?!

Protopopul N. Roxim dă și d-sa deslușiri, după cari din partida d-lui Hamsea nici nu se găsește vre-unul să facă contra-propunere.

Cuvântul final l'a avut dl Paguba, ca membru al comisiei. Lamurit și întemeindu-se numai pe acte, d-sa arată, că dl Dr. Lazar e bine ales, protestele n'au nici o valoare, ear vinovat e numai comisarul, care în loc să-și facă datoria: să meargă la scrutiniu, a luat protocoalele și le-a trimis la Arad, la consistorul necompetent.

Președintele cere voie să-și spună și el părerea.

Dr. Suciu: N'ai acest drept, ci numai deslușiri ai drept să dai. Suntem însă luminați, cerem închiderea discuției.

Președintele totuși vorbește. Recunoaște, că Dr. Lazar este bine ales, dar zice că nu s'au observat unele forme.

În mijlocul unei mari animațiuni propunerea comisiei este primită și Dr. Lazar este declarat verificat.

Ședința s'a ridicat la ora 1¹/₂.

Dacă hamziștii ar fi făcut contra-propunere, ieșia la iveală și numeric cât sunt de slabi.

ULTIME ȘTIRI.

Amsterdam, 8 Mai. Krüger a primit telegrame cari anunță, că Buri în mai multe părți au înfrânt pe Englezi. Starea deosebitelor comande bure e foarte mulțumitoare.

New-York, 7 Mai. Germanii din America au înaintat eri lui Roosevelt un memoriu, cu un milion subscrieri, în care-și exprimă simpatia pentru Buri și cer intervenție în favorul lor. Altfel, zice ei, la viitoarele alegeri vor vota toți cu opoziția.

Tulburări în Portugalia.

Lisabona, 7 Mai. Din Coimbra și Oporto sosesc știri foarte îngrijitoare. Deși guvernul portugal a luat cele mai aspre măsuri încontra tulburărilor și contra foilor, ca să nu publice știri alarmante despre tulburări, totuși se știe, că în Coimbra au fost versări de sânge; tinerimea universitară sprijinită de popor s'a baricadat în chip îngrijitor și adevărat torent de petri a aruncat asupra poliției și a gendarmeriei, care a fost nevoită să folosească arma și să puște asupra tulburătorilor.

În urma acesteia universitarii au pornit atac străjnic în contra poliției și a gendarmilor, cari au trebuit să fugă în toate părțile.

Autoritățile au cerut ajutorul miliției, care însă a refuzat să folosească arma în contra populațiunii.

Într'acestea guvernul a dat ordin, ca universitatea din Coimbra să fie închisă numai decât și ca universitarii în timp de 24 ore să părăsească orașul. Asta însă a iritat și mai mult spiritele. Studențimea a prins pe rectorul universității la legat de a trăsura și astfel l-a tirat prin stratele principale ale orașului, ear la urmă l-a închis într'un grajd.

As-menez tulburări s'au petrecut și în Lisabona și Oporto, unde încă au fost închise porțile universităților. În urma acesteia studențimea a convocat mari adunări de popor, ațtându-l în contra guvernului și a autorităților.

În Oporto mai ales tulburările au fost îngrozitoare: Miliția a denegat ori-ce s'punere; s'a aliat cu tulburătorii și împreună cu aceștia vociferă „Trăiască republica!”

Cauza acestor tulburări se zice că n'ar fi atitudinea nepatriotică a guvernului.

DELA SINOADE.

Sinodul arhidieceșan.

Vorbirea de deschidere a Inaltpreasfințitului
Domn Arhiepiscop și Metropolit
Ioan Meștianu.

Christos a înviat!
Domnilor deputați!

Este unul dintre cele mai plăcute momente ale vieții mele, de câte-ori am fericirea a vă vedea în jurul meu, domnilor deputați, nu numai pentru a conlucra în dragoste frățească la înaintarea treburilor noastre bisericesti, școlare și fundamentale, și prin aceasta la întărirea bisericii noastre naționale, — dar și pentru a cunoaște și a vă pronunța asupra mersului acestor afaceri.

Deci, vă salut cu bucurie și la această întrunire, implorându-vă dela ceriu încă mulți ani de conlucrare mănoasă la continuarea acestei mărețe misiuni.

În aceste timpuri critice și pentru biserică noastră, este și mare lipsă, Domnilor, de valorosul sprigin al Dvoastre, celor mai distinși bărbați ai bisericii; este mare lipsă de asemenea împreună-lucrare, mai ales la întărirea alor noștri în cele trei mari virtuți creștine: în credință, dragoste și speranță, și pe baza acestora tot la mai multă dezvoltare a facultăților sufletești ale credincioșilor bisericii noastre, precum fac aceasta și celelalte biserici din iubita noastră patrie.

Este frumoasă și măreață această chemare a D-voastre, Domnilor deputați, căci ce poate fi mai măreț și mai frumos decât a conlucra la întărirea bisericii străbune și prin aceasta la înaintarea în stare morală, culturală și materială a clerului și poporului, din care ne-am născut și în care am crescut? Este însă totodată și grea această chemare, chiar și în timpuri mai bune, dar cu atât mai grea în timpurile de acum, când la toate ocaziunile întâmpinăm mulțime de curente bolnăvicioase, ce tind a slăbi credința în Dumnezeu și simțul religios în popor, spre cea mai mare daună a bisericii, a patriei și a societății.

Să sperăm însă, Domnilor deputați, cumcă cu ajutorul cel puternic al lui Dumnezeu, și printr-o voință tare și stăruință neobosită și din partea noastră, vom putea paraliza asemenea rele și vom ajunge a rezolvi, cu bun succes problema, la care ne-am angajat.

Pentru a dobândi ajutorul lui Dumnezeu, avem să-l cerem necontenit, după zisa sf. scripturii: „Cereți și vi-se va da vouă”, și earăș: „Când am strigat, auzitu-m'ai, Dumnezeu dreptății mele, și întru neceaz m'ai mângâiat”. Ear pentru a ne însufleți de voință tare și de stăruință neobosită, să avem pururea în vedere, că noi toți suntem din popor și trăim prin el și dela el, și așa soarta noastră e strins legată de a poporului, și prin urmare, lucrând pentru popor, lucrăm și pentru noi înșine.

Dacă ținem cu fală la originea noastră și vom a ni-o conserva, atunci nici pe un moment să nu uităm, că precum în trecut, tot asemenea și în viitor, aceea nu mai prin biserică o putem ajunge.

Să nu uităm, Domnilor, că bisericii avem a-i mulțami aceea ce suntem, înțelegând și pozițiile, în cari ne aflăm; căci, deși nu suntem toți crescuți, așa zicând, cu prescură, suntem însă din popor, pe care biserică l'a ocrotit și l-a susținut, dealungul seclilor, prin toate valorile furtunoase ale acelor, precum sperăm că ne va ocroti și susține și în viitoriu.

Să nu uităm, Domnilor, că noi înlocuim aici pe acei vrednici fruntași de odinioară, cari prin multe cercări și sacrificii ni-au conservat și ni-au lăsat biserică străbună de cea mai scumpă moștenire, ca să ne fie și nouă și urmașilor noștri asemenea scut și adăpost puternic, în toate timpurile și împrejurările grele, precum fu și fericirilor noștri înaintași.

În fine, nici aceea să nu pierdem din vedere, Domnilor, că cea neprețuită moștenire părintească este singură, care ne mai oferă și un sigur și mănos teren de conlucrare la ameliorarea sorții noastre, la apropierea noastră tot mai mult de binele posibil în această lume și de fericirea eternă din cealaltă lume.

Pentru-ca să știm aprecia după adeverata ei valoare cea scumpă moștenire părintească, vă rog să cugetăm, Domnilor, ce ar fi fost de noi, dacă nu am fi avut-o în trecut? Și ce s'ar alege de noi, dacă nu o am avé în prezent? Și durere, că tot mai sunt unii dintre ai noștri, — și încă chiar dintre aceia, cari s'au ridicat prin biserică și trăesc dela biserică, — cari nu cugetă la aceasta, deși bine ved, cât de mult țin ceilalți compatrioți de alte confesiuni la biserică lor, măcar că ei mai au și alte terene de conlucrare, și cât de mult se însuflețesc ei la conlucrare folositoare și pe terenul bisericii lor!

Precum se vede, Domnilor, nouă, reprezentanților clerului și poporului, ni-se impune marea datorință, de a readuce și a întruni pe toți ai noștri la conlucrare comună și armonică, la opul cel mare al existenței noastre, precum o fac aceasta și celelalte confesiuni. Nouă ni-se impune să ne întărim voința și să potențăm stăruințele la acel mare op, la care ne-am angajat, căci numai făcând așa vom putea conta, că are să ne însoțească și ajutorul cel puternic al lui Dumnezeu la rezolvarea măreței noastre probleme.

Deci, stăruințele noastre să se concentreze, Domnilor, de o parte în controla mersului afacerilor noastre bisericesti, ear de altă parte întru apropierea a lor noștri tot mai mult de biserică, întru întărirea lor tot mai mult în credința în Dumnezeu și în unul născut fiul său Domnul nostru Ișus Christos, care credință însă să se manifesteze și prin fapte, căci scris este, că „credința fără de fapte, moartă este”. Stăruințele să se concentreze, Domnilor, și în dragostea către Dumnezeu și deaproapele, și prin aceasta, în dezvoltarea și cultivarea simțului religios în măsură tot mai mare. Ear pe baza acestora stăruințele să se continue și la dezvoltarea facultăților sufletești ale clerului și poporului nostru, pentru-ca în lupta de existență și ai noștri să poată ține concurența ce li-se impune. La toate acestea avem însă a conlucra, Domnilor, nu numai cu cuvântul, dar și cu fapta și cu exemplul nostru, făcându-ne toți apostoli luminători ai clerului și poporului, învățându-l cele bune și folositoare și ferindu-l de cele rele și păvbitoare, după cuvintele sfintei scripturii: „Cel-ce va face și va învăța așa, mare se va chema înaintea lui Dumnezeu”.

Pentru-ca învățăturile noastre să fie bine primite de ai noștri, este neapărat de lipsă, ca aceea ce învățăm cu gura, să arătăm și prin faptele noastre. Așa, de ex., când sfătuim altora să cerceteze mai regulat biserică și să țină cu toată tăria la sfintele așezăminte bisericesti și la datinile religioase, atunci mai întâiu noi să facem aceea ce sfătuim altora, știut fiind, cumcă exemplele sunt mai atrăgătoare și mai mișcătoare decât vorbele, dovedind și prin asemenea fapte dragostea noastră nu numai către cler și popor, dar și către biserică.

Este neapărat de lipsă asemenea lucrare din partea noastră, Domnilor, constatată fiind, că numai cultura religioasă-morală ferește pe oamenii de lucrări rele și păvbitoare și îi conduce la lucrări bune și folositoare, apropiându-i tot mai mult de Dumnezeu și prin El de binele temporal și de fericirea eternă.

Fiind convins, Domnilor deputați, că și D-voastre tot asemenea simțiți toate acestea și că sunteți însuflețiți de dorul de a vă pune toate puterile în serviciul cauzei, la care v'a chemat încrederea clerului și a poporului, și implorând și din acest loc binecuvântarea cerului asupra

noastră și asupra lucrărilor noastre, — declar sesiunea sinodului nostru arhidieceșan ordinar, pentru anul 1902, de deschisă.

Sinodul dela Caransebeș.

Cuvântarea Prea Sfinției Sale Dlui Episcop
Nicolae Popea la deschiderea Sinodului
eparchial.

Christos a înviat!
Domnilor deputați!

Cu bucurie Vă salut, domnilor deputați, și acum, ca totdeauna, de bunavenerie la episcopia noastră, ca reprezentanți ai clerului și poporului, întruniți în sinodul nostru ordinar din anul acesta. Duhul Sfânt, a cărui chemare s'a săvârșit deja în sfânta biserică, să ne lumineze și să ne întărească și încălzească inimile, ca în dragoste și bună înțelegere frățească să putem pertracta obiectele, ce ne stau înainte, spre mărirea lui Dumnezeu și binele și fericirea bisericii noastre eparchiale în toate direcțiunile.

Anume accentuez, domnilor, dragostea și buna înțelegere, ca fundamentul tuturor lucrurilor bune și folositoare. Prin dragoste și bună înțelegere lucrurile dau înainte și sporesc, cele mici devin mari, une-ori admirabile, precum din contră, priia ură și neînțelegere și cele mari devin mici, ba adeseori se dărîmă și nimicesc cu totul.

O dovadă despre aceasta ne poate da chiar și starea lucrurilor din diecesă noastră și în special episcopia noastră a Caransebeșului.

Căci, ce a avut vechia noastră episcopie, la restaurarea ei, al său propiu? Absolut nimic, afară de residența cea veche ruinată și vre-o câteva pămencioare. Va fi avut și ea, ca una din cele mai vechi episcopii române în părțile acestea, — va fi avut și ea, zic, averile și așezămintele sale, obișnuite pe acele timpuri; căci dărnici au fost totdeauna credincioșii bisericii noastre, cum sunt și astăzi, pentru episcopii, mănăstiri și alte așezăminte culturale, pentru biserică peste tot, jertfindu-și avutul lor și înzestrându-le cu imbelșugare ori-unde acelea au existat. Dar în urma împregiurărilor fatale, apăsată și prigonită fiind de veacuri, cu durere trebuie să mărturisim, că le-a pierdut pe toate, chiar și existența și numele său, anexându-se mai pe urmă la o altă episcopie străină. Știm, domnilor, că fericitul meu antecesor, episcopul Popasu de pie memorie, n'a avut nici unde să-și plece capul, la venirea lui în eparchie.

Eară astăzi, domnilor deputați, cum stăm oare în privința aceasta?

Astăzi să mulțămim lui Dumnezeu pentru toate câte le vedem în ființă!

Astăzi să ne bucurăm din inimă, că vedem împrejurul nostru: o reședință episcopicească potrivită și corespunderătoare; un institut frumos teologic și pedagogic, două internate, unul teologic și altul pedagogic, modeste, dar satisfăcătoare; o tipografie și librărie diecesană adusă la o valoare considerabilă.

Și toate acestea, domnilor, oare cum s'au putut produce și aduce la iveală?

Eu zic: prin dragoste și bună înțelegere frățească, ca fundamentul tuturor lucrurilor bune și folositoare!

Dee Dumnezeu, ca și de aci înainte să domnească dragostea și buna înțelegere între noi, și atunci, în ciuda tuturor greutăților, ispitelor și suferințelor, vom înainta și spori și mai mult în afacerile diecesane și biserică va prospera în toate, spre binele și fericirea credincioșilor noștri eparchiali.

În cât pentru mersul afacerilor oficiale și activitatea Consistorului nostru diecesan, se vor vedea mai deaproape din rapoartele respective, ce se vor așterne.

Pe lângă acestea, implorând și aici darul de Sus asupra lucrărilor noastre, declar Sinodul diecesan ordinar din anul acesta, sesiunea III, periodul XI, de deschis.

Serbările iubire la Beiuș.

Duminecă în 4 Maiu n. c., implinind-se 50 de ani, de când Excelența Sa Episcopul Diecesei de Oradea-Mare pentru întâia dată a slujit ca preot la altarul Domaului, școalele românești gr. cat. din Beiuș (gimnasiul, școala de fete și școala elementară) au arangeat în onoarea iubitalui archiereu iubilant Michail Pavel serbări înălțătoare de inimă. Cu acest prilegiu au sosit la Beiuș în societatea Prea sfințitului Episcop mai mulți fi distinși ai bisericii române greco-catoalice, între cari ilustritatea Sa Dr. Demetriu Radu, episcopul Lugojului, Magnificențiile lor canonicii Dr. Lauran și Nes, precum și un număr însemnat de preoți și mireni din apropiere și din depărtare.

Serbările s'au început Sâmbătă în 3 Maiu la oarele 5 p. m. cu producțiunea arangeată în spațioasa sală de gimnastică de elevii și elevele institutelor de învățământ, după următorul program bogat și variat:

Ziehrer: „Festmarsch” executat de orchestra gimnastică.

Cornea: „Imn Archiereului” cor mixt executat de elevele și elevii Institutelor.

„Cuvânt festiv” ținut de Rev. Domn I. Butean, directorul gimnasiului.

„Poezii” rostite de elevii școlii elementare gr. cat.

Popovici: „Salut” cor de copii executat de elevii gimnasiului inferior.

Fülöp: „Keleti történet” rostită de Camila Iuga eleva cl. III. civ.

Schrammel: „Pace pe pământ” executat de orch. gimn. acomp. la pian de A. Monța, la harmoniu de M. Ardelean, elevă cl. III. civ.

Borcea: „Noaptea paștilor” rostită de I. Budó, cl. VIII. gimn.

Tschaikovsky: „Corul fetelor” din „Onegin” executată de elevele Int. „Pavelian”.

Tompa: „Uj Simeon” rostită de P. Pacala cl. VIII. gimn.

Musicescu: „Concert I” cor mixt.

Chamisso: „Riesenspielzeug” rostită de Elisa Stefanica elevă cl. III. civ.

Berlioz: „Carneval român” executat la 2 pian de elevele V. Stefanica, M. Steer, cl. IV. civ. I. Gera, T. Pap cl. III. civ.

Abt: „Noaptea de Maiu” cor bărbătesc executat de corul gimnasiului.

„Disertațiune” ținută de F. C. Bontescu cl. VII. gimn.

„Arii naționale” executate de orchestra octavanilor.

„Omagiul lunilor” scenă alegorică cu cor.

PERSOANELE:

Timpu: Gabriella Oșsian cl. civ. Martie: M. Ardelean cl. III. civ. Maiu: C. Kovats cl. IV. civ. Iulie: M. Pelle cl. IV. civ. Septembrie: F. Mărginean cl. IV. civ. Noiembrie: M. Roșcaletiu cl. IV. civ. Ianuarie: M. Balea cl. I. civ. Aprilie: L. Pop cl. III. civ. Iunie: V. Baba cl. III. civ. August: M. Steer cl. IV. civ. Octombrie: E. Mihulin cl. IV. civ. Decembrie: L. Szabó cl. II. civ. Februarie: C. Lupan cl. II. civ.

La sfârșitul producțiunei a luat cuvântul Prea Sfinția Sa Dr. Demetriu Radu și cu verva oratorică ce-l caracterizează a exprimat omagiile cuvenite marelui iubilant și recunoștință tinerimei studioase și corpului didactic, cari cu atâta demnitate, gust și pricepere au știut să-și arate iubirea, stima și devotamentul pentru părintele cel neîntrecut în binefaceri și jertfe.

Seara edificiul gimnasiului și internatele paveliene de băieți și de fete au fost frumos iluminate, ear la 9 ore s'a început în sala de gimnastică a gimnasiului petrecerea de dans, care a continuat până la revărsatul zorilor.

A doua zi, în Dumineca Tomii, s'a celebrat în pompoasă biserică gr.-cat. serviciu divin solemn. A pontificat însuși Prea Sfințitul Michail Pavel, asistat de episcopul Lugojului, de canonicii Lauran și Nes, de protopopul Antal, directorul gimnasiului Butean, precum și de toți profesorii preoți ai gimnasiului. Răspunsurile liturgice le-a dat corul mixt al elevilor și elevelor, instruat cu rară măiestrie de dl și d-na Bușița, profesor de muzică ai școlii.

Predica ocazională a rostit-o vicarul episcopesc Dr. Augustin Lauran, împărțind credincioșilor bogate sfaturi evanghelice, im-

bărbătându-și la tărie în credință și la strînsă alipire către biserică catolică și tuturoră prezentând ca îndemn și exemplu la virtuți și fapte bune pe bunul și silvital Archiereu iubilant.

După serviciul divin Escelența Sa episcopul, între uralele puternice ale publicului s'a întors la curtea domeniului, unde a primit felicitările corpului profesoral ale preoților și ale diferiților onorațorii. Parochia română gr. or. din Beiuș, precum și internatal diecesan gr. or. român printr'o deputațiune numbroasă i-au adus omagiile iubilantului, atât de bine meritat pentru cultura neamului românesc fără deosebire de confesiune. În lipsa protopresbiterului Vasile Papp, aflat la Sinodul din Arad, deputațiunea a fost condusă de profesorul-catechet N. Diamandi.

La ora 1 p. m. Escelența Sa a oferit un prânz mare, unde s'au rostit toate pentru Măjeutatea Sa, pentru S. Sa Papa Leo XIII, pentru iubilantul zilei, pentru guvernul țării, pentru episcopul Radu, pentru corpul profesoral etc.

După amezai la orele 4 s'au început producțiunile gimnastice cu elevii gimnasiului, sub conducerea profesorilor Vas. Dumbravă și Cor. Ardelean. Producțiunile acestea predate de elevi în uniformă de gimnastică au dovedit progresul uimitor ce și în direcția asta l-a făcut gimnaziul din Beiuș. Intreg creșul a avut privilegiu de desfășurare și nu mai revărsarea unei ploți calde a îndepus pentru câte-va momente marea mulțime, ce se adunase să soarbă cu privirea lor pe voinicii și sprintenii fi ai lui Marte. La urmă, adunându-se publicul în sala de gimnastică, în fața ilustrilor oaspeți, s'a purces la împărțirea premiilor, după ce profesorul Dumbravă a schițat dezvoltarea studiului gimnastic la acest gimnaziu și a lăudat silința și disciplina elevilor, cari s'au distins. Au fost premiați cu medalii anume tocmai pentru această ocaziune următorii școlari: din clasa VIII. I. Dezső, R. Pașca, R. Dumitru, I. Montia, Cor. Man, Const. Iuga, I. Ziros; din cl. VI: Vict. Beliczay și Sabina Antal; din cl. V: Ter. Popa. Serbarea a fost închisată prin discursul puternic și magistral al Episcopului Dr. Demetriu Radu, care a mișcat până la lacrimi pe cei ce felicită au fost asculta și care a produs o însușire, cum de multă vreme nu mai avem norocul a vedea în adunările noastre românești. Potop de aplause și sguđuitoare strigăte de „să trăiască“ au acoperit cuvântul luminos al oratorului, care din mărturia înălțătoarelor festivități iubilare a documentat adevărul curios în vorbele sfinte: *virtus romana reditva*. Întreaga adunare a intonat „Luminează-te, noule Ierusalime“ și apoi, în-

soțit de uralele vulcanice ce păreau a nu se mai sfîrși, urale eșise din piepturile unor fit recunosători pentru un părinte și un apostol fără de păreche în zilele noastre, Archiereul Michail Pavel cu inima senină, piin de fericirea, ce un muritor o poate a-junga pe pământ — a părăsit sala, unde în aceste două zile văzuse cu ochi și rodul cel frumos și ales, răsărit din sămînța ce nebila de deasul sădită, văzuse o tinerime română crescută și învățată după rînduiala înțelepciunii: *mente sănătoasă în trup sănătos*.

Acesta a fost cursul festivităților iubilare, arangeate de școalele române gr. cat. din inima Bihorului întru cinstea și proamărirea celui ce cu drept cuvânt se poate numi al doilea întemeietor al diecesei gr. cat. de Oradea-Mare și în special al școalelor și internatelor române gr. cat. din Beiuș.

Pregătite în liniște, în taină și spre surprinderea tuturoră, festivitățile acestea au fost demne, au fost imponente și mai presus de toate au fost românești. Este la locul său să spanem un cuvânt de laudă direcțiunilor școlare, corpurilor profesionale și în special profesorilor de cântări și de gimnastică, car mai ales d-lui Alexandru Gera, neobositul director al domeniilor episcopicești, cărui în primul loc îi revine meritul, că aceste serbări s'au putut arăta cu un rezultat așa de mulțămitor, încât amintirea lor va trăi multă vreme în inima Biușenilor.

DIN JEBEL.

Adunarea generală a despărțământului Baziaș a fost convocată de P. On. Domn protopresbiter tractual pe ziua de Sămbătă în 3 Maiu a. c. n. la 9 ore a. m. în școala noastră confes. gr.-or. română, unde funcționează dl Nicolae Danciu, inv. în fruntașă comună Jebel.

Partea cea mai mare a membrilor și a oaspeților a sosit cu trenul de dimineața de către Timișoara. De aceea bravo! fruntaș din comuna Jebel la sfatul și îndemnul dlor preoți și învățători de acolo au pus la dispozițiunea membrilor și a oaspeților la gară, mai multe trăsuri cu cai, care de care mai frumoși, din comună. Asemenea și reuniunea lor de cântări, care pe peronul garei, între cântări, au așteptat sosirea trenului. Știau ei adecă, că în fruntea celorlalți oaspeți așteaptă trei deputați sinodali, P. On. domn protopresbiter Ioan Pupa, Magnificul domn colonel Alex. Lupu din Viena și dl Ioan Marcu, preacunoscutul nostru comisar școlar. După-ace s'au dat jos din tren toți, dl T. Pocan salută de bunăvenire pe d-nul colonel; ear dl

I. Ionescu, preot, pe toți oaspeții în frunte cu dl protopresbiter. După vorbirii și răspunsuri, corul a cântat „mulți ani“. Ur-cându-se toți în trăsuri și urmând trăsuri prime, în care ședea dl protopresbiter și dl colonel, am înaintat spre comună. Întrarea în comună a vestit-o o mulțime de descărcături de treasuri. Oaspeții s'au dat jos din trăsuri salutați prin cântările corului la școala de lângă biserică, unde funcționează dl învățător G. Paliciu, de unde după salutările reciproce s'au împrăștiat mai toți a face vizite pe la onorațiilor din comună.

La orele 8 a sunat clopotul cel mare pentru chemarea Duhului sfânt, care după 1/2 oră s'a oficiat în biserică gr.-or. rom. cu stătuție și orlavie de dl protopresbiter Ioan Pupa, asistat de preoții locali. Biserica era plină, nu numai de oaspeți, dar și de foarte mulți economi din Jebel, cari se vede, că se interesează mult de cauzele noastre. Laudă lor. La finea serviciului divin dl protopresbiter Ioan Pupa, plin de vioiciunea înăscută lui, plin de bucuria inimii, tradate de esteriorul său, a urecat amvonul și prin dibăcia oratorică ajutat de vocea-i sonoră și foarte plăcută a bioventat pe membrii despărțământului Baziaș al reuniunii învățătorescilor, precum și pe oaspeții și popor, invitându-i a lua parte în corpore la școlă spre a asculta prelegera practică a învățătorului N. Danciu. Se vede interesul cel mare ce l-au avut cu toții, căci mergând în școală, sala școlii, deși foarte spațioasă, a fost prea mică de a cuprinde tot publicul prezent.

Fîind copiii pregătiti, dl învățător N. Danciu a început prelegera practică din învățământul intuitiv, avînd de obiect „cartea“, pe care — pe cale intuitivă — școlarii au descris-o foarte bine. De sine se înțelege deci, că învățătorul N. Danciu a socerat aplause. Insuși dl colonel Lupu a luat cuvîntul de a aprecia meritul dl învățător Danciu pentru modul propunerii sale, care l-a ajutat mult la reușita deplină a prelegerii d-sale. La critică au luat parte:

1. Dl Emil Georgiu, preot în Șoșdea, care a criticat pe dl propunător, că după părerea sa nu a tras concludiuni din premise în propunerea sa.

2. Dl Ioan Ciureu, inv. în Baziaș, a constatat deplina reușită combatînd pe dl Georgiu.

3. Dl Marian, învățător în Opatița, a luat parte la critică expunînd în puține cuvinte greșăliile metodice ce după părerea sa s'ar fi strecurat în propunere.

După acești domai, comisarul școlar dl Ioan Marcu ia cuvîntul și după cunoștința sa teoretică și practică vorbind în

chestie, prin termii precizi declară prelede „deplină succesă“. S'a purces apoi la pertractarea celorlalți obiecte dela ordinea zilei. Dl colonel a bineveit a se înscrie de membru fondator al reuniunii învățătorescilor, solvind suma de 40 coroane la mîna casierului despărțământului. Neinsinuându-se propuneri, dl protopresbiter declară adunarea despărțământului Baziaș de închisă.

M. D. colonel A. Lupu s'a întreținut la vorbă cu preoții și cu învățătorii prezenți, îndemnându-și, ca prin înțelegere reciprocă să nișuiască a ajuta cauzei poporului. S'a înființeze diferite societăți — după împrejurările comunei — cari să fie spre ajutorarea poporului.

Inchidându-se aceste sfaturi prea folositoare, inteligentul preot Ioan Ionescu a invitat pe toți în corpore la locuința d-sale, unde Onorabili doamna ne-a servit bogat, pentru-ee primească d-ior cele mai profunde mulțămiri.

La timpul său a fost masă comună în ospătărie, unde asemenea am fost serviți peste așteptare.

A tostat dl ppresbiter Ioan Pupa în sănătatea și îndelunga viață a P. S. Sale dlui Episcop diecesan Nicolae Popea. Dl Avram Ciocoi, preot în Vucova, pentru P. C. Sa dl archimandrit Filaret Musta, atribundu-și partea leului întru conducerea destinelor eparchiei pe lângă prea bunul episcop diecesan. Dl comisar Ioan Marcu a ținut un toast lung pentru dl ppresbiter Ioan Pupa, care este un bărbat prea așteptat de referințele tractului Baziaș și care este unul din roadele ostenelelor celui cu partea leului, după-cum prea bine a accentuat părintele Ciocoi. Dl Margineanu, preot în Bărda, a tostat pentru de toți iubitul și demnul comisar școlar Ioan Marcu. Dl Ioan Marcu, comisar, a tostat pentru M. D. colonel A. Lupu, apreciînd meritele sale pe cale bisericăască, școlară și națională.

După prânz partea cea mai mare strîngându-și mînile cu iubire frățoască și stimă reciprocă s'a îndepărtat fiecare la ale sale, ducînd cu sine cele mai frumoase suveniri.

Acasă, aducîndu-ne aminte de această prea frumoasă primire ce ni-s'a făcut din partea fruntașilor comunei bisericăștii, a On. d-ni Ioan Ionescu și Teodor Pocan, preoți, a d-ior învățători V. Ciuta, G. Paliciu și N. Danciu, apoi a doamnei învățătoare Simona Bărianu, precum și din partea fruntașilor economi din Jebel, cari au binevoit a ne sta la dispozițiune cu trăsurile și caii lor, — nu întrelăsăm, ci și pe această cale exprimăm adînc simțita noastră mulțămire, pentru ostenelele d lor.

UNIREA PRINCIPATELOR.

Conferență.

(Urmare).

La 7 și 9 Oct. divanurile din Iași și București, în lacrimile de bucurie și mulțumire ale tuturoră votară unirea principatelor. Hotărîrea aceasta trebuia însă consfințită la Paris de comisarul puterilor străine, care însă admiseră unirea numai pe jumătate, adecă se învoia numai unirea administrativă; cea politică, sub un singur Domnitor, null!

Adunări noue de deputați trebuiau să procedă la alegerea câte unui domn pentru fie-care din cele două țări — acum oficial numite: *Principatele unite*.

Candidații se iviră cu prisosință, dar, după întărzieri, lupte inversunale și alegeri de probă — la 5 Ghenarie 1859, Adunarea electivă a Moldovei votă cu unanimitate ca domn al Moldovei pe Colonelul Alexandru Cuza, căruia Mihail Cogălniceanu, în numele tuturor îl adresă frumoasele cuvinte: „Măria Ta!“

Prin înălțarea Ta pe tronul lui Ștefan-cel-Mare s'a reînălțat însăși naționalitatea română...

Alegîndu-Te pe Tine Domn în țara noastră, noi am voit să arătăm lumii aceea ce toată țara dorește: la legi nouă, om nou.

O, Doamne, mare și frumoasă-ți este sarcina! Constiteția din 7 August ne însemnează o epocă nouă și Măria Ta ești che-

mat să o deschizi! Fii dor omul opoziț; fă, ca legăa să fie tare; ear tu, Măria Ta, ca Domn, fii bun și blînd; fii bun mai ales pentru aceia, pentru cari mai toți domni trecuți au fost nepăsători și răi!

Fii simplu, Măria Ta, fii bun, fii Domn-cetățean; urechia Ta să fie pururea deschisă la adevăr și închisă la minciună și lingușire. Porți un frumos și scump nume, numele lui Alexandru-cel-Bun. Să trăești dar mulți ani!

Ca și dînsul, fă, o Doamne, ca, prin dreptatea Europei, prin dezvoltarea institutiunilor noastre, prin simțimentele Tale patriotice, să mai putem ajunge la acele timpuri glorioase ale nației noastre, când Alexandru-cel-Bun zicea ambasadurilor împăratului din Bizanț:

„România nu are al ocrotitor de cît pe Dumnezeu și sabia sa!“

Să trăești Măria Ta!

În Țara-Românească alegerea se amână anume, spre a se vedea sfîrșitul celei din Moldova. Veni, în sfîrșit, și ziua cea mare, în care avea să se decidă soarta poporului român, aceea de 24 Ghenarie.

În mijlocul agitației generale și a spiritelor nehotărîte, resună deodată cuvintele pline de înțelepciune și patriotism ale lui Vasile Boerescu:

„Pentru ce suntem împărțiți în două câmpuri? Pentru ce ne numim noi și voi? Au nu suntem toți Români? Au nu avem toți aceeași patrie? Au nu suntem toți fii aceluiași mume? Pentru ce să zicem: noi și voi? De ce să nu zicem noi Români?“

Nu avem toți aceeași dragoste, nu simțim toți același sentimente pentru mama noastră comună? Care este dar' cauza diviziunii noastre? Care este mîdul de discordie între noi?

Acest mîr de discordie, să — nu l'ascundem: el este Domnia...

Ca să ne unim cu toți asupra aceluiași candidat este posibil? Cred că nu... Dar a ne uni asupra unui principiu, este posibil? Dă. Asupra unui principiu ne putem uni; mai cu seamă când acest principiu este cel mai mare al naționalității noastre. Acest principiu este acela al *Unirii*.

Să ne unim dar toți... asupra acestui mare principiu, ce are să reînvieze naționalitatea noastră.

Să ne dăm mîna cu frații și să eugătăm, că suntem muritori, că avem să mai trăim cățiva ani și că copiii și strănepeții nostri au să moștenească un viitor glorioș, creat de noi!

A ne uni asupra principiiunilor unirii este a ne uni și asupra persoanei ce reprezintă acest principiu. Această persoană este Alexandru Ioan Cuza, domnul Moldovei.

Să ne unim ea frații asupra acestui nume și posteritatea ne va întinde mîile și conștiința noastră va fi împescată, că ni-am implinit cu religiozitate o datorie sfântă.

Aceste cuvinte fură hotărîtoare, că-l încă ele nu se sfîrșiseră și „lacrimile curgeau din ochii tuturor“, cum mărtori-sește un contimpuran.

Alexandru Ioan Cuza fu sies cu unanimitate și în Țara-Românească — și astfel unirea se împlini.

O deputație a adunării mîntene se duse la Iași, în ziua de 29 Ghenarie, spre a oferi noului Domn canuna votată. În numele ei C. A. Rossetti glăsui:

„Măria Ta!“

Suntem mîndri și fericiti, că Adunarea electivă din București ne-a onorat cu marea și frumoasa misiune de a depune coroana lui Mihai în mîinile Măriei Tale, căruia frații nostri de aci au încredințat coroana lui Ștefan. Ceea-ce însă reînălță mîinile noastre și face să tresalte de fericire inima Măriei Tale este, că Românii Munteni au coronat la Măria Ta nu un individ, ci marile principii de viață ale naționalității noastre...

Și încheia:

„Primește deci, aleșule al României, pe lângă coroana principatului de peste Mîcov, ca suntem trimiși a Ții aduce, și inimile a două milioane și jumătate de Români, cari ne-au înscricinat a Ții închina cu amor și respect și a Te asigura, că pe cît vei trăi cu țările standardul unirii, al naționalității, al dreptului și al libertății, Românii de peste Mîcov, ea și cei de aci, Te vor urma ca un singur om și strigînd cu un singur vers:

Trăiască România!

Trăiască Domnul Alexandru Ioan I!“

(Va urma).

Aceasta earași o putem reduce la vaza cea mare, de care se bucură P. On. D. ppresbiter Ioan Pepa, care in ori-ce parte a tractului seu apuca, din adevărată dragoste îl intimpină toți cu brațe deschise.

Dee cerul, ca sub buna conducere să dăm tot înainte spre înaintarea cauzei sfioțe și bucuria noastră a tuturor.

A.

Sfințire de biserică.

Biserica gr.-ort. română de nou zidită din comuna Hitiaș s'a sfințit la ordinațiunea P. S. Sale Dlui Episcop diocesan Nic. Popea în 15/28 Aprilie a. c. prin părintele protopresbiter Ioan Pepa din Buziaș, asistat de asesorii scaunului protopresbiterial V. Murariu, preot în Racovița și Avram Ciocoi, preot în Vucova apoi de preotul I. Ghêrbân din Sibova și de bine meritatul preot local George Ciocoi.

În numita zi la timpul prefapt, fiind pregătit un șir lung de trăsuri cu cei mai buni cai din comună, preotul local G. Ciocoi, cu învățătorul seu Ioan Pisat, așezându-se în trăsura primă au eșit cu o mulțime de lume de toată vârsta într-o împinerea dlui protopresbiter. La întâlnire afară din comună părintele G. Ciocoi prin cuvinte adănc simțite a bineventat pe dl protopresbiter; ear acesta, încântat de așa primire călduroasă a răspuns prin cuvinte alese puresc din inimă adevărat părintească și după strigări lungi de „să trăiască“, corul a cântat „mulți ani“, ear mulțimea trăsurilor punându-se în rënd și urmând caleașii trase de doi cai foarte frumoși, în care era dl protopresbiter și onorabili-i doamnă peste puțin timp între salvele și onorul venătorilor din loc a sosit la locuința părintelui G. Ciocoi, unde au fost intimpinați cu brațe deschise de doamna Aurelia Ciocoi și conduși în chilii. După o mică pauză s'a vestit venirea magnificului domn deputat dietal Dr. Adolf Lendl, care venind dela Topolovețul-mare la rîul Timiș, ce curge pe lângă comuna Hitiaș, din partea mulțimei încercate în trăsurile, ce-l așteptau acolo, asemenea a fost intimpinat cu entusiasm și cu strigăte asurzitoare. Naintea bisericii l'au intimpinat corurile, o mulțime de creștini și de oaspeți în frunte cu dl protopresbiter, care prin cuvinte alese l'a salutată de bună venire. După răspuns din partea dlui deputat între frenetice strigări de să străiască și întoarerea cântărilor orînduite din partea corurilor, dl deputat a fost condus și primit în locuința părintelui G. Ciocoi cu mare plăcere. La 9 1/2 ore a. m. s'a început actul sfințirii și sfînta liturgie, la care au cântat alternativ două coruri, cel din Bazoș sub conducerea bra-

vului învățător Badescu și cel din Hitiaș sub conducerea zelosului învățător N. Catina. Merită o deosebită atențiune frumșeța și precisiunea, cu care a executat corul din Bazoș troparul la sfințirea apei: „Inoeste-te noulu Ierusalime“, de Muzicescu. La priceasnă a cântat cu vocea sonoră de bariton învățătorul Petru Bulgia din Blajova, ear dl protopresbiter a rostit o clasică și prea frumoasă cuvântare, prin care a arătat, că biserica este casa lui Dumnezeu și poarta cerului, a tras atențiunea creștinilor asupra persoanei dlui deputat dietal, care era prezent în biserică și a incredințat pe părintele G. Ciocoi despre recunoștiunța sa pentru interesul ce-l are de parohie prin ridicarea bisericii acesteia, care, după părerea sa, este una din șirul celor mai frumoase biserici din tract. După ce ideamă poporul a urma și mai departe calea cea bună pe care a urmat după sfatul părintelui lor până acum, a luat cuvântul teologul absolut A. Ioanoviți — un tânăr de mari speranțe și a rostit o frumoasă cuvântare. Eșind dela liturgie inteligința a luat parte la masa bine gătită a părintelui G. Ciocoi, la care d-na Aurelia Ciocoi și-a dat multă osteneală. Să nu mi-se ia în nume de rău, că și la locul acesta aflu cu cale a-i aduce cele mai călduroase mulțumiri. Nainte de masă corurile au cântat mai multe piese dintre cele mai frumoase, după care dl deputat Dr. Adolf Lendl arătându-se în fereastra deschisă, li-a mulțumit atât conducătorilor, cât și coriștilor pentru onorurile ce i-au făcut. După masă părintele p.-presbiter cu vocea pătrunzătoare a toastat în sănătatea bunului nostru Episcop diocesan Nicolae Popea. Părintele A. Ciocoi din Vucova a ridicat toastul în sănătatea dlui archimandrit Filaret Musta. Părintele G. Ciocoi a toastat în sănătatea dlui deputat Dr. Adolf Lendl, dl Lendl a toastat în sănătatea dlui protopresbiter tractual Ioan Pepa etc. Eară sosind o trăsură purtată de patru cai din comuna germană Bacovar, care a dus pe dl deputat dietal în numita comună, nainte de despărțire a toastat dl deputat în sănătatea părintelui G. Ciocoi și a doamnei, luându-și rămas bun atât dela dînsii, cât și dela oaspeții.

La timpul vecerniei dl protopresbiter a fost intimpinat în curtea bisericii de corul din Bazoș, care a cântat o cântare foarte aleasă și plăcend foarte mult, dl protopresbiter a donat pe sama fundațiunii acestui cor 10 coroane; dl T. Tătar, oficiant la cartea funduară în Perlas, 2 coarone și părintele A. Ciocoi din Vucova 2 coroane. Sara s'a dat concert cu program bogat, care a fost bine cercetat. Corurile s'au produs bine, dansul a durat până în dalbe zorii.

Această festivitate va rămâne neștearsă în inimile Hitiașenilor, precum și noi cei ce am luat parte, vom aminti cu plăcere din momentele de suvenire ale ei.

A.

Inspecțiunea învățămîntului nostru primar.

Inspecțiunea învățămîntului, această „peatră unghiulară a educațiunei și instrucțiunei poporului“, o vom pune la ordinea zilei, cînt timp ea în marele interes al progresului nostru, nu va primi o soluțiune conformă spiritului de progres al timpului. Nici o instituțiune nu pretinde a fi condusă cu atîta cunoștiunță de cauză ca și școala, căci în nici o instituțiune reformele nu sunt în asemenea măsură la ordinea zilei și mijloacele atît de grele și vari; și, în consecință, cei chemați a lucra, espusi la atîtea greșeli și neorientări, ca tocmai în școală.

La noi, în detrimental progresului „Nimeni n'a căutat să-și dee seamă de importanța didactică a persoanei create prin lege; nimeni n'a pus condițiuni de admitere aspiranților la această demnitate, și nimeni n'a știut din punct în punct, ce slujbă avea să împlinescă un revisor școlar“ zice foarte, nimerit și la noi, fericitul critic S. Mihailescu. „In veci nu ne-am gândit la cea mai elementară chestiune, cine avea să însuflețească și să conducă școalele ce înființăm? Nu ne-am cugetat noi deloc, că „Cine să aprindă lumina în laternă? De unde să avem în general, în fruntea inspecțiunei școalelor „oamenii cu destulă pregătire pentru misiunea unei regenerări didactice“, cînd noi nu am cugetat de loc la formarea și calificarea bărbaților mențiți a fi „nervul mișcării noastre didactice“.

În această eră de progres pedagogic, noi, spre rașinea și în detrimental școalei române, nu am ajuns a valida principiul inspecțiunei de specialitate. Bărbați ai neamului, cari din increderea națională conduceți destinele școalei române, aveți sinceritatea și obiectivitatea a recunoaște odată, că cauza școlară numai atunci se va organiza și conduce conform înaltului ei scop, cînd la conducere ei vor participa și firesții ei reprezentanți, învățătorii neamului.

Învățătorul, ca firescul reprezentant al școalei, are în prima linie cuvîntul asupra chestiunilor interne și externe școlare; căci numai el, pe basa calificățiunei și a bogătelor sale experiențe, este capabil a organiza școala în consonanță cu pretensiunile pedagogice științifice; numai el, ca om de practică, va ști ce și în ce măsură se pot executa dispozițiunile în vigoare.

Priu recunoașterea oficială a activității sale, și în consecință, chemarea statului învățătoresc a concurge la administrațiunea și inspecțiunea învățămîntului, se desvoaltă în statul învățătoresc bucuria cătră chiemarea sa, de altă parte ridicându-se și autoritatea statului învățătoresc în marele interes al învățămîntului.

Fericitul episcop Ioan Popasu a recunescut acest mare adevăr, cînd a introdus în diecesa Caransebeșului comisarii școlari, cari în mare parte au adus la înflorire școalele din acea diecesă.

În timpul mai nou vedem în archidieceasă esmiterea comisariilor școlari, în parte preponderantă din sinul corpului didactic.

Cu un cuvînt, principiul inspecțiunei de specialitate începe a prinde rădăciuni și la noi. Inspectorul este omul „absolut perfect în ale școalei“ zice cu drept Barrau; el este omul care cunoaște nu numai teoria, dar și practica școlară, omul, care studiază școala sub toate raporturile și care cunoaște fundamental viața internă școlară. Eată în conturi generale, calitățile unui bun inspector școlar.

În cursul activității mele de 2 decenii am avut fericirea să am de inspectori școlari pe cei mai meritați protopresbiteri, cari au avut voia și ambiția a se interesca și a studia mult școala, și totuși nu au putut fi deplin orientați asupra vicții interne școlare.

Spre a servi ca consilieri ai școalei, cu practica și experiențele lor piea on. Dnii protopresbiteri, s'a propus de cătră Rever. Sa dl Roman Ciorogariu maritului Congres introducerea referenților școlari din sinul corpului învățătoresc.

Toți cei conștii de viitorul școalelor au salutată cu bucurie salutara reformă a meritatului bărbat de școală.

Ne-a uimit, cînd în fața acestor reforme reclamate de marele interes al adevăratului nostru progres, on. preoțiime din tractul Butenilor, în conferința din 20 Decembrie 1901 a luat poziție, propunend decentralisarea inspecțiunei, adecă împărțirea actualelor inspectorate în mai multe inspectorate.

Ori a uitat on. preoțiime de starea școalelor noastre de acum 25—30 ani cînd școalele erau aruncate în voia întemplierii, în atîtea mîni, și sub conducerea atîtor nechemăși și neorientați în ale școalei?! Este timpul suprem, ca toți să lăpădam ori și ce considerațiuni și în marele interes al progresului să avem obiectivitatea și sinceritatea a recunoaște, că validitatea principiului inspecțiunei de specialitate este numai în interesul bine principat al progresului școalelor noastre, de cari se leagă strins existența poporului și în consecință a însăși bisericii.

Timpul suprem este, ca în școalele noastre să nu se mai facă „visite de formă“, ci „cercetare pedagogică în toată accepțiunea cuvîntului“ prin bărbați de specialitate, cari au studiat școala sub toate raporturile, cari cunosc adevărata ei țintă și scăderile ei.

Cînd în fruntea diecesei ni-a trimis provedința divină un meritat bărbat de școală, nu altcum cînd însuș referentul școlar și însuși secretarul ven. Consistoriu, sunt bărbați cu frumoase merite pentru școală, avem firmă convingere, că în această eră de progres pedagogic vor inaugura și în școalele noastre principiul inspecțiunei de specialitate.

Comilașul-bănățean, 15 Ianuarie 1902. Iuliu Vuia.

ISTEAȚĂ ȘI PACE!

— Poveste. —

În vremile de demult nu erau oameni așa isteți cum sunt astăzi, puteai umbra zile întregi și nu aflai om de dai Doamne. Nu e mirare dar, că și omul nostru, despre care adevăc apuc să vă povestesc, nu era în toate mințile nici el. Altcum era om cu stare bună, mai bună ca la mulți din zilele noastre. Avea patru juncanți, apoi vaci cu lapte, porci și alte vititoare mai mîrunte. Năsuzul numel, că, precum v'ș spănciu, era așa într-o latură, cum adevăc erau mai toți oamenii dia vremurile bîtrâne, și chiar dia această pricină nici cum nu se putea însura Mers-a el a peți mai la toată casa unde numai știa, că se află o fetițoară de dat, dar' ba să se afle fată, care să lăcomească la juncanții lui; totuși dela o vreme o fetițoară, unica la o babă, se hotărî să se mărite după el.

Acum și omul nostru era om cu toți oamenii, cu casă, cu moșioară, bouleni, și femeie la casă. N'avea el de ce să căl, dar' nici nu se căia, ci trăia fără griji chiar ca'n stîrul lui Avram. De lucru nici că-i p'asa, cât e draga de zidicică tot se întorcea și se învîrta mai după apă, mai după lemne, mai cu vituțele, ear pe boreasa o lăsa să facă ce și cînd o vré. Astăzi așa, mâne așa, poimăne ear' așa boreasa se deduse acum de nu lucra cât e ziua de lungă nimica, ci numai se chitise, se tocăia de cugetai că nu altă, ci chiar orășeniță.

Lenea îl împinge pe om la păcate știi vorba ceea: „cînd nu ai ce lucra, dracu te

învăță a juca“. Așa și muerea din poveste, din lene dăte în alte lucruri, ce na se potrivec cu creștinul adevărat, și pe cari nici n'ar trebui să vi-le spun; ei dar' atunci cum le ai ști? Cum adevăc primarul vinia acuzi după una, acuz după altă treabă prin sat, își și dădu cu femeia în petece. Tot satul știa de treaba ei cu primarul, numai bărbatul ei nu știa nimic. Vorba ceea: „Ce știe satul, nu știe bărbatul“, — femeia știa să rînduască trebile așa, ca bărbatul mai în fie care zi să fie dus de acasă. Aci îl mîna în cedru după lemne, aci la tîrg după cîne știs ce lucru de nimic, aci la moară cu un sac, două de bucate, destul că pe bărbat rareori îl vedea pe acasă, pe primar însă mai în fie care zi.

Multă vreme a trecut, fără să știe omul din poveste de treaba muierii sale cu jupăcul primar. Oamenii din sat îl și luaseră înainte și rîdeau de bietul om, de câte-ori îl vedeau, și el nu știa să-și dea samă de ce a ajuns el așa tare de risal lumei, ba nici că-i p'asa de așa ceva. El gândia numai acolo, să aibă mîncare gata și haine spălate, atît doria el și cu altceva nu-și bătea capul. De acestea însă avea. De câte-ori se întorcea acasă dela moară, din pădure și ori și de unde, de-a pururea găsia mîncare călduță pusă de o lăturea cea pe marginea vetrii, ear schimburile și-le găsia la fie care Sîmbătă sara spălate frumos și împăturate. Asta însă a știut, cât a știut, dar n'a știut cu lumea. Dela o vreme chiar bărbatul, așa prost cum era, a văzut, că zău acum nici chiar pânea, care pân' aci era

albă cea ca spuma, nu e cum s'ar cădă să fie, e oare-cum mai slabă, mai bărnace și de câte-ori își tăia câte o bucățică, de atîtea ori rămănea și pe cuțit, dar' nici el n'o poate mîncea, deși o tăia mai pe sub țive. Și el nici acum nu pricepea, că unde e cheimul dia făină.

— Măi muiere-ii! zise el într-una din zile? — Ce-ți treabă? îi răspunde ea rîdit ca nu pân' aci.

— Eu nu știu ce lucru poate să fie, că uită, grăul nostru e tot așa de bun ca și pân' aci și pânea e neagră ca cărbunale. Iți vine s'o lași să stea și să n'o mîncească mîncar de ai ști că pei. Ce poate să fie? Nu cumva ni au dus strigile mana din el?

— Ba des zău. Știi c'a dus-o. Și chiar ta ești striga, tu prostul de tine, că nu ști face nimic, numai dacă tot te a împinge omul în toate laturile, unde ai treabă. La moară dacă te duci nu ști să fi cu răbdare, ci gâbești iute pe morar să-ți macine, să vii acasă și să te pui cîmp la hodină în vatra focului. De altă-dată cînd îți vine rîndul să mergi la moară, bagă de seamă ce și cum umbli.

Nu peste mult îi vini muierii dor de primarul, de vr'o câte-va zile nu mai venise pe la ea, căci știa că bărbatul i a fost tot pe acasă. Acum căuta că unde ar ști să-l trimită pe bărbat și cum l-ar pute face să rămână cât mai mult dus.

(Va urma.)

Chestiuni din învățămîntul „Religiunii“ în școalele elementare.

(Urmare).

„Cel grabnic la mînie face fără socoteală, ear omul înțelept multe răbdă“ (pag. 24).

„Dumnezeu iubește tot-deauna pe cei buni și drepți, ear' cînd aceștia sunt asupriți, le ajută spre a se elibera“ (pag. 35).

„Jurămintele trebuiesc implinite, dar cele prin care am săvirși vre-un păcat, mai bine trebuiesc incunjurate, ca să nu venim în incurcatură cu implinirea datorilor noastre către Dumnezeu și către deaproapele nostru” (pag. 76).

„Pe părinții să i cinstim și supuși lor să le fim...” (pag 14).
„Și noi să fim primitori Pentru oamenii călători...” (pag. 17).

„Cine-și vinde dreptul pentru un blid de linte, Ori-cum să se zică, nu e om cuminte. Este laconie, nu e omenie A nșela pe frate prin rea viclenie” (pag. 21).

„Soartea lumii schimbătoare, Ca o roată învârtitoare” (pag. 28).

„Cine fură lucruri sfinte Sunt copii fără de minte; Sacriile se socotesc, Și amar se pedepsesc” (pag. 42).

Înainte de a încheia, încă ceva despre icoanele din cartea d-lor Ludu și Dariu. Nu discut, dacă e de recomandat sau nu, ca o carte de istorie biblice să aibă icoană. Dacă cineva însă este pentru icoană, apoi icoanile trebuiesc făcute după istorioare. Aceasta nu se observă în cartea, de care ne ocupăm. Domnii Ludu și Dariu, sau mai corect, firma „Csurcu” și-au procurat niște clișee și după aceste clișee autorii istorioarelor și-au făcut cartea. Că așa stă lucrul, se vede din icoanele de pe pag. 70, 71 etc. Istoriorele, ce însoțesc aceste icoane, sunt monstruoasă. Icoanele de pe pag. 37 și 57 sunt dovezi clasice, că icoanele nu sunt potrivite pentru o carte de religie ortodoxă. Biserica noastră învață, că pe o tablă de ale lui Moise erau 4, pe cealaltă 6 porunci dumnezeiești. Nu așa icoanele din întrebare.

Rugăciunea de pe pag. 74 ne mai silește să presupunem, că toată cartea, sau cel puțin toate poeziile din carte sunt niște traduceri rele dintr'un manual străin de religie. Cuvintele „și femeii cet bolnave durerea i-ai alinat” se referesc la o minune, ce stă în strânsă legătură cu învierea fetei lui Iair, dar care minune lipsește la d-nii Ludu și Dariu.

După toate cele spuse cred, că dl învățator din Socodor, precum și alții își vor fi format o idee clară despre cartea d-lor Ludu și Dariu, — o carte, ce numai cinstite nu face literaturii noastre didactice. (Va urma).

Procesul falsificătorilor de bani.

Târgul-Mureșului, 3 Maiu 1902.

Sedința a doua.

Sedința a doua se începe la ora 9 dim. și se continuă cu ascultarea acușăților, dintre cari unii sunt dați judecați, pentru că au ajutat la falsificarea biletelor de 100 românești și alții, că l-au pus în circulațiune.

Arsenie Budac, acusat, spune că nu știe nimic de falsificarea de bani, că pe falsificatorii Ressel nu-l cunoaște, numai i-a auzit de nume. E ginerele lui Tânase Tarcea, dar locuiește în alt sat. N'a dat bani, n'a fost tovarăș, și n'a fost amestecat cu nimic la falsificarea banilor românești.

Petru Bucurenciu spune că ducându-se la Tarcea în grădina, a văzut, că acesta a urcat un pachet pe care el, Petru, l'a ridicat; a văzut în pachet niște hârtii albastre, pe cari nu le-a cunoscut ce sunt; a ținut pachetul în șerpar toată ziua și seara l'a ascuns în fân. Când a venit frate-său din România, i-a dat lui acele bilete și văzându-le, acela i-a spus, că sunt bani românești buni.

La confruntare, Tarcea susține, că a dat în mână pachetul cu bilete lui Bucurenciu și că i-a spus, că sunt bilete din cele făcute de Cânduleț.

Se procedează apoi la ascultarea martorului Ioan Lazăr, cărciumar la Porcești și Frankovski Pracez, cari amândoi declară, că la 7 Martie 1901, a venit un om, care a zis, că se numește George Ioan Solomon din Cârtă Nr. 46, ca să schimbe un bilet de 100 lei; i-s'a schimbat pe 93 coroane. Lazăr adaugă, că după cât va timp un zaraf din Sibiu i-a spus, că biletul e fals și a reclamat la gendarmii. S'a făcut cercetare

și la Cârtă Nr. 46 nu s'a găsit nimeni cu numele de Solomon. Numai mai târziu a văzut pe acel om la judele instructor și-l cunoaște.

Somat să spună, dacă acel om este între acușăți, îi privește și arată pe Tânase Tarcea. Tot pe Tânase îl arată, ca fiind George Solomon și Frankovsky.

Max Ressel, fabricatorul biletelor false, care a fost condamnat la Ploiești, povestește, în limba germană, toate peripetiile falsificării biletelor de 100 lei românești, apoi fiind confruntat cu acușății, declară:

Lui **Nicolae Lichirie**, că dînsul, Lichirie, l'a chemat de trei ori, sub diferite cuvinte, dar în realitate pentru a falsifica bani, că i-a trimis bani ca să vină, că a întocmit asociația de opt pentru a falsifica biletul de 100. Că l'a trimis pe Ressel la Viena, împreună cu Ion Munteanu pentru a cumpăra aparatele trebuitoare, că a întocmit instalarea în pădure pentru a lucra falsul.

Lui **Tarcea** îi spune, că acesta, nu Cânduleț, a luat cele 80 bilete false ca să le schimbe și că Ressel, înainte de a le da lui Tarcea în mână, i le-a numărat și împachetat.

Lui **Schiopu**, că el a dus, la pădure cu cărțile sa aparatele și că a cumpărat, cu bani dela sine al doilea bilet bun de o sută, care a servit ca model.

Lui **Giurca** îi spune, că atunci când i-a dat cele 40 bilete false, Ressel i-a spus, că sunt false și adaugă, că Giurca, după ce s'a întors din București, i-a spus că a schimbat unul, care apoi a fost recunoscut ca fals și că pe celelalte le-a lăsat lui Minea Iliescu.

Minea Iliescu, asemenea condamnat la Ploiești, istorisește cum Giurca i-a dat pachetul de bilete, spurcându-l, că sunt falsificate de Ressel, mărturisește, că i-a zis atunci: „va să zică, voi tot așa falsificați bilete”, făcând prin aceasta aluziune la alte încercări anterioare și că Giurca i-a răspuns: „nu eu, fiind-că eram în pușcărie, ci ceilalți le-au falsificat”.

Se mai ascultă martorii Comșa Budac, Arsene și Ion Pădureanu.

Sedința se ridică la ora 6 1/2

Sedința a treia.

Dl procuror Gyurfas susține acușarea, arătând în amănunt faptele săvirșite de fiecare acusat și cerend pedepsirea lor aspră și exemplară. Renunță însă la acușarea contra lui Arsenie Budac, pe care Ressel nu l'a cunoscut.

Dl S. Damian, avocat, desvolă unele fapte, care vădese culpabilitatea acușăților. D'sa declară asemenea, că nu-și însușește acușarea contra lui Budac.

Apoi advocații, în număr de 9, pledează fiecare pentru clientul său.

La 12 1/2, sedința se ridică, anunțându-se continuarea ei la 3 1/2 ore.

Tribunalul intră în deliberare.

La 3 1/2 ore sedința se redeschide și dl președinte, Scholler Josef, dă cetire sentinței prin care sunt condamnați:

Nicolae Lichirie la 7 ani temniță grea, socotindu-se în acești 7 și anul de prevențiune, și la 5 ani de interdicțiune.

Tânase Tarcea la 6 ani temniță grea, socotindu-se și anul de prevențiune și la 5 ani de interdicțiune

Ion Munteanu, Lazăr Munteanu și N. Schiopu la câte 5 ani de temniță grea, în care se socotește și prevențiunea și la câte 5 ani de interdicțiune.

Ioan Giurca la 4 ani temniță grea în care intră și prevențiunea și 5 ani de interdicțiune.

Nicolae Șelaru la 1 1/2 an, în care intră și prevențiunea și 5 ani de interdicțiune.

Petru Bucurenciu la 8 luni și la 5 ani de interdicțiune.

Laslo Lazarietici la 3 luni și la 3 ani de interdicțiune.

Arsenie Budac este achitat.

Dl procuror declară, că face apel pentru mărirea pedepsei date lui Giurca și Ion și Lazăr Munteanu și pentru micșorarea pedepsei lui Schiopu.

Bucurenciu și Șelaru se declară mulțumiți.

Advocații anunță apel.

Dl procuror cere ca condamnații să fie ținuți în închisoare până la judecarea apelului.

Advocații solicită punerea lor în libertate.

Tribunalul, deliberând, decide:

Bucurenciu și Șelaru sunt lăsați liberi până la judecarea apelului, ceilalți însă vor rămâne arestați.

Sedința se ridică la 6 ore.

INMORMENTARE.

Socodor, la 5 Maiu n. 1902.

„Pământ ești și la pământ te vei întoarce”, zic cărțile noastre sfinte bisericești, dându-ne prin aceasta a înțelege, că glorie, mărirea...toate nimica sunt în ultima analiză de filosofie a minții omenești: în fața morții — având adică fiecare mai timpuriu ori mai târziu a se preface în aceea, din ce a provenit!

Acelor cuvinte laconice, de un conținut duios și jalnic a trebuit fără încunjur, bătând oara morții, să satisfacă și un bun părinte sufletesc al comunei noastre, preotul **Ștefan Tulcan**, când servind la altarul Domnului 34 ani, la 1 l. c. n. a trecut la cele eterne în vîrstă de 61 ani, în locu-ți natal: Giula, la fiul său mai mic: Dr. George Tulcan.

La expresia dorințată a fiilor săi Ioan și George rămășițele mortuare ale defunctului s'a dispus a fi transportate în Socodor, unde reșosatul a fungat ca preot și e înmormentat și soția sa Ana, care a fost sora vestitului avocat criminalist Iosif Popoviciu!

Inmormentarea ca atare, amăsurat poziției reșosatului, s'a efectuat în 3 l. c. n., a stînd pe lângă preoția, învățătorimea și inteligența locală mai mulți preoți și învățători din tract, între cari dl Iosif Bejanu, preot în Giula, ca delegat al p. on. domn protopop concurent.

Insemnătatea actului funebrel special a fost favorizată și potențată de două împrejurări: timpul frumos, și corul seminarial al institutului nostru din Arad, dar acesta mai ales a fost, care prin răspunsurile și acordurile duioase pe asistenți i-a transpus în lumea elegiei... captivând și inimile străinilor. Respectele noastre neobositului conducător dl Cosma!

Cuvîntul funebru în prezența unui număr public cu sentiment de duioșie și lugubritate, l-a rostit Sfinția Sa Iosif Bejanu, oșebit schițând menițiunea preotului ca apostol al Evangheliei lui Hristos, căreia reșosatul, intru-cît i-au permis puterile fizice și spirituale, încă a stărunit a satisface.

Poporul, filii sei sufletesti, încă cu cinstea, respectul și iubirea cuvenită l-au petrecut până la cimitir, unde întocmându-se încă un „în veci amintirea lui”, pământul cu iubirea sa de mamă l'a primit în siul său.

Decedatul a fost un chip de blîndețe, om bun, modest, dar mai presus de toate a fost un om cumpătat, prototipul „parsimoniei”, prin ce, pe lângă norocul ce i-a suris, prin propria ișișiruință și-a agonisit și o frumusețică avere!

Fie-ți țărina ușoară! *Bujecanul.*

PARTEA ECONOMICĂ.

LEGUMÉRITUL.

— Disertație populară —

De

George Malcan, învățător.

Fasolea.

(Urmare.)

Recoltarea păstăilor se face peste întregă vara. Cu cât mai des se recoltează, cu atât mai multe tinere cresc în loc.

Fasolea o folosim peste vară în diferite feluri. Dar ceea ce face ca să ne fie mai plăcută, e mijlocul de a pute păstra pătăile ei gustoase și peste iarnă, făcend ca să nu fim siliți a mânca tot fasole cu boabe, frecate.

Spre a păstra pătăile de fasole pentru iarnă, le murăm. Alegem spre acest scop pătăi tinere, cari curețindu-le la capete și spalându-le frumos în apă caldută, le ferbem ca de obicei până s'au înmoi pe deplin. Le punem apoi ca să se sbicească în o sită, și în urmă le așezăm rënduri, rënduri în borcane de sticlă apăsându-le bine cu dosul mânei. Turnăm apoi oțet până deasupra fasolei și punem sare atăta, câtă am pune voină a o face fertură. Legăm apoi borcanele, cum s'a mai spus și îmblojite cu

fășii de pae ori pânză le punem vre un ceas să fearbă într'o căldare cu apă. — După ce au fert, se iau dela foc și se pun spre păstrare la un loc răcoros și ferit de ger. Peste iarnă se ia și se ferbe fără a mai pune oțet și sare.

Putem păstra fasolea, adică pătăile cele tinere și frumoase, cari curățite bine și spalate se pun la fert în apă curată și cu sare întocmai cum se pregătesc pentru mâncare. Când au fert, punem oțet atăta, cât am pune voină a le pregăti pentru mâncare și luându-le dela foc, le punem de se recoresc. Le punem apoi cu zamă cu tot în borcane și turnăm deasupra unt de lemn în grosime de un deget mic. Borcanele după ce le legăm bine, le așezăm la locul lor de păstrare. Peste iarnă le luăm și le pregătim întocmai ca și vara.

Varza.

Varza e o legumă foarte prețioasă, dănd un nutremnt foarte sănătos și plăcut atât celor săraci, cât și bogăților. Sunt verze timpurii, adică verșetice, și sunt verze târzii, adică de toamnă sau iarnă. Ele iubesc pământul gras, gunoit cu gunoiu proaspăt, fraged, scutit de vânturi reci și bine lucrat. Gunoiul se face toamna, când și săpăm sau arăm locul, primăvara îl lucrăm din nou, afund și mărunt.

Sămența o sămănăm prin Martie, pe la 40 de sfinți într'un strat anume. Pe timp secetos udăm mereu. Răsărind prea des, îl rărim asemenea și buruienile le plivim.

Când răsădul e în putere, ne apucăm și-l răsădim la locul lui. Totdeauna însă lucrul acesta îl vom face în urma unei ploii. În lipsa acesteia vom uda noi pământul din greu și vom sădi răsădul seara pe răcoare. Firele se înșg până aproape de foi în pământ, apăsând bine pământul în jurul lor. Depărtarea între fire să fie cam două urme, căci cu cât sunt mai rari, cu atât se fac mai mari.

Cine cumpără răsădul să-și aleagă firele cele mai în putere, groase, să nu lăcomească la cele lungi și subțiri. Ingrijirea mai departe e ca și la alte legumi.

Voină să prăsim căpătinii aveva mari și foarte fragede, n'avem decât să udăm din când în când cu must de gunoiu subțiat cu apă.

Verzelor le place gunoiul proaspăt și răcoarea, pentru aceea căpătinile mai mult cresc peste noapte, sub rouă și mai frumoase se fac în nopțile cele lungi de toamnă târziu.

Recoltarea se face toamna târziu, după-ce le-a bătut bruma de vre-o câteva-ori. (Va urma).

Mulțumită și socoată publică.

Pentru portretul fericitului Cristophor Schifmann din B.-Comloș au contribuit: Iuliu Vuia 3 cor. 47 fl., Mihail Pacășan 4 cor., Vasile Chiroiu 2 cor., Emilian Bogdan 4 cor., interesele dela venitul petrecerii din 1898: 9 cor. 48 fl., Ioan Cioroian 4 cor., Valeriu Stamboli 2 cor., Iulius Flesier-Nercu 4 cor., Aurelia Pacășan 5 cor., Petru Craiovean 2 cor., Ștefan Mihailovici 4 cor., Iulian Topercean, Bucur Draguescu, Damian Medrea, Pelaghie Alesu, Ioan Pavlovici, Iulia Șerban, Sofron Stanciu, Nicolae Popoviciu și Vasile Hersovi câte 1 coroană; în total 52 cor. 95 fl.

S'a spesat: trimiterea portretului la pictor 35 fl., portretul pictat pe pânză 42 cor. 20 fl., rama 10 cor. 40 fl., în total: 52 cor. 95 fleri. Marinimosi contribuitor primiească în numele cauzei mulțumită. Portretul s'a pus în școala de fetițe.

Comloșul-bănățean, 16/29 Ian. 1902.

Iuliu Vuia, învățator.

NOUTĂȚI.

ARAD, 9 Maiu n. 1902.

Dela Curte. Majestatea Sa Monarchul a plecat ieri din Budapesta la Viena, însoțit de archiducesa Maria Valeria, pentru-ca să asiste la renunțarea și la cununia archiducesei Maria Cristina.

O numire. P. Cuviosul archimandrit Filaret Musta a fost numit vicar al Dieceșei Caransebeșului. Numirea aceasta, făcută de P. S. Sa Episcopul N. Popea, a făcut pretutindeni cea mai bună impresie.

Aducem P. C. Sale noului vicar omagii de iubire și respect.

Noul ministru de comerț Ludovic Lang, de curând numit în acest post înalt în urma morții lui Horánszky, a fost felicitat din mai multe părți. Cercul său Csacza, pe care până acum l-a reprezentat ca deputat în dietă, îl va felicita prin o deputație, care-l va ruga să primescă din nou mandatul acelui cerc. — Compatrioții unguri leagă mari speranțe de vrednicile acestui nou ministru al cabinetului Széll.

Daruri pentru biserică. Pe seama bisericii gr.-or. din Boiuș s-au făcut următoarele daruri: Doamna vęd. Maria Waltner născ. Cosma o perdea la ușa altarului în preț de 22 cor. Tot d-sa dimpreună cu o altă bună creștină Maria Iakos născ. Poynar o pânzătură (m. săriță) pentru pristolul cel mare în preț de 34 cor. și o altă pânzătură pentru altar în preț de 8 cor. — Cel ce aduc jertfe pentru podoaba casei Domnului, cinstind pe Dumnezeu pe sine se cinstesc, asigurându-și recunoștința oamenilor și dând și altora indemn la faptele bune.

Daruri pentru biserică gr.-or. din Borloveni-Vechi la Sfințele Paști. — Subscribul episcop și pe această cale aduc cea mai adăucă mulțămire a întregului popor din loc acelor creștini adevărați, care ni-au infrumșețat sfta biserică și anume: Dl priu cadrean Ilie Ciolan cu soția sa Petra au dăruit un steag în preț de 120 coroane; asemenea Mihailă Zamela Nr. 118 cu alui casnecl un steag tot în preț de 120 coroane, domnul comerciant Teodor Cristoi a dăruit 2 lumini a 5 ch. ca și în anii trecuți, apoi stofă fină pentru 7 stihare pentru pruncul dela ripizi. — Aceste stihare stimabile doamnă preoteasă Eugenia Borchescu le-a croit și cusut. Magdalena Roscoban Nr. 109 a dăruit un kl. tămăie și un măsaiu pe tetrapod, domnul preot Timotei Borchescu în ziua de Sf. Paști după ce le-a sfințit, prin cuvinte potrivite a mulțămii donatorilor, pomenindu-i în sfta biserică. Deo Dumnezeu să aibă mai mulți imitatori!

Mihailă Zaberca,
episcop.

Din Săn-Nicolaul-Mare primim un lung raport despre decurgerea unei înălțătoare festivități religioase. Estragem din acest raport următoarele momente:

Sfințele srbători de Paști din anul acesta au fost zile de îndoită bucurie și mângădere sufletească pentru tinăra și de curând despărțita noastră comună bisericăescă română gr.-or. din orașul Săn-Nicolaul-mare (comitatul Torontal).

Bucuria și mângăierea noastră în aceste zile mari au fost potențate prin imprejurarea, că a doua zi de Paști avurăm fericierea, să asistăm la sfârșirea ailor două obiecte de mare preț, dăruite sfințit noastre biserici, care mult vor contribui la ridicarea splendorii casei Domnului.

Aceste două obiecte, care s'au sfințit cu multă solemnitate, sunt: un policandru de bronz aurit, pentru 18 luminări, împodobit cu prisme de cristal, de o rară frumșețe în valoare de 600 coroane, dăruit de către dl Vasilie Marian și soția sa Virginia născ. Popescu, posesori de fabrică și locuitori în Craiova, și un prapor de mătăasă, de culoare albastră, decorat cu ciucuri și gaitane de aur, cu câte o iconă mare sfântă la mijloc, și pe o parte și pe cealaltă, ear

jur împrejur cu câte 4 iconițe sacre încadrate prin ghirlande aurite desemnate și purtat de 8 ruderi.

Praporul, în preț de 400 coroane, la indemnul zelosului nostru preot Ioan Popovici, a fost dăruit din partea bravelor femele rămăne din comună, care pătrunse de o rară însușețire și de o dragoste adevărat creștinească către biserică, caută a infrumșeța și împodobi casa Domnului. Nașa praporului a fost doamna preoteasă Cornelia Popovici născ. Fizeșan, care a legat de crucea praporului o prea frumoasă panglică albă de mătăasă, cu ciucuri de aur, dăruită de Domnia Sa. Panglica poartă pe o parte inscripținea: Nașa Cornelia Popovici, ear pe cealaltă: „In hoc signo vinces, anul 1902”. Sub această panglică, nașa a legat apoi încă una de mătăasă și de culoare rosa, dăruită de către vęduva Iela Iovanescu și fițița Maria Comlășan, care ambele au ostenit cu colectarea considerabilei sume de 400 coroane, prețul praporului. Această panglică poartă numele zeloaselor colectante.

Vom reveni în viitorul număr dublu.

Himen. Ni-se anunță cununia Dlui George Vătășan, prof. în Brașov, cu D-șoara Bălășa Panțu, tot de acolo, care se va celebra Duminecă, în 28 Aprilie st. v. în biserica Sf. Nicolae din Brașov-Scheiu. — Le dorim toate fericirile.

Congres de primari. Primarii orașelor din Ungaria vor ține în 23 l. c. n. în Seghedin un congres regnicolar, pentru care se fac mari pregătiri.

Post de medic. În cercul medical al Sarafol (Sarafalva), comit. Torontal—este publicat concurs pentru postul de medic cu salar fix de 800 fl., diurne și venit de circa 1200 fl.

Find acest cerc compus din comune așa zicend pur românești—și dorind noi a avé concurenți români, atragem atențiunea Românilor nostri pregătiți pe acest teren, ca la cas, dacă ar conveni locul să poată concurge. — Terminul de a fi înainta concursul este defipt pe 25 Maiu st. n. — Mai mulți Români.

Teatru și petrecere în Marcoveț. Ni se scrie, că în seara de Sf. George învățătorul Ioan Adam din Marcoveț a arangeat cu școlarii săi o reprezentațiune teatrală, urmată de petrecere cu joc. A fost de față un public numeros din comună, care a rămas răuțumit și încântat de buna reușită a producțiunii și a petrecerit. Hărnicul învățător Adam e vrednic de toată lauda pentru stăruința și zelul, ce deoalaltă întru creșterea copiilor și luminarea poporului din această comună, ajutat fiind foarte mult în nisuiștele sale și de veteranul preot local, părintele Pavel Stoian. — Au fost însă unii din comună, care n'au vrut să ia parte la această producțiune încântătoare, ci mai bucaros prefer a-și risipi paralele pe otrava de rachi. Aceștia nu s' vrednici decât de ocară și dispreț.

Necrolog. Crunt cercați de nemiștoasa soarte, facem cunoscut rudeniilor, amicilor și cunoscuților, că fiica, respective sora noastră Elisabeta Muntean, absolută de pedagogie și învățătoare la școala confesională din Deal (tractul Sebeșului), după grele suferințe de 14 zile și împărtășită cu sfințele taine ale muribunzilor, și-a dat blândul suflet în mâinile Ziditorului Marți, în 23 Aprilie (6 Maiu) a. c. la 11/2 ore după amezil, în frageda etate de 18 ani. Rămășițele pământesti ale scumpei defuncte se vor așeza spre odihnă vecinică, Joi în 25 Aprilie (8 Maiu) la 2 ore după amezil, în cimitirul bisericii gr.-or. din Turnișor (lângă Sibiu). *Adio suflet blând!* Turnișor, la 23 Aprilie (6 Maiu), 1902. Vęd. Paraschiya Muntean, ca mamă. Ioan, cleric absolut ca frate. Paraschiya m. Duca, Maria, m. Părău. Ana m. Smunchin, și Elena, contabilă la institutul tipografic în Sibiu, ca surori.

Teatru și joc în Bistrița. Reunirea meseriașilor români din Bistrița arangează producțiune teatrală împreună cu joc Duminecă, în 11 Maiu n. 1902 în sala cea mare dela „Gewerbeverein“ din Bistrița. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: locul I. cor. 1.60; locul II. cor. 1.20;

partere 80 fl.; galeria loc de șezut 1 coroană; loc de stat 40 fl. Venitul curat este destinat pentru acoperirea cheltuelilor avute cu mobilarea noului local al reuniunii. Program bogat și variat.

Cavaler, nu glumă. Weiszlovits Gyula, cavalerul care a bătut în stradă pe avocatul Pally și în urmă l-a și împușcat. Încât Pally și acum e între viață și moarte, după-cum se scrie din Oradia-Mare, a fost definiut pentru mai multe fapte criminale de cari e acuzat.

Regina Italiei în Ierusalim. Se telegrafează din Roma, că vęduva regină Margareta a Italiei în 18 l. c. va pleca la Ierusalim, ca să viziteze sfântul morment.

Orașul Bartfa în flacări. Se telegrafează din Eperjes: Duminecă la ora 12 s'a aprins orașul Bartfa. Fiind vënd mare au ars 200 de case. Pompierii și miliția din Eperjes s'au dus cu tren separat la fața locului. Pe seară s'a potolit focul. Multe case s'au făcut cenușă, între acestea renumitul institut de sculptură Hölzel, care avea în lucrare și internul domului și al casei orășonești. Domul și casa orașului n'au ars, dar a ars judecătoria cercuală, casa parochială și palatul postelor care fusese inaugurat înainte cu câte-va zile. Causa focului e necunoscută. O ovreică bătrână a murit de spaimă o altă femeie a ars. S'au întâmplat și mai multe rănit. Au ars mulțimi de mobile, alimente, vestiminte, hărții de valoare și libele de depunerii. De când s'a potolit focul, plouă mereu.

Regina Vilhelmina pe moarte. Tinera regină a Holandiei, care se găsia în speranța de a dăruj țării sale un moștenitor al tronului, pentru a doua oară de asta dată, a căzut jertfa nenorocirii care îi amenința viața ei însăși.

Știrile ce sosesc din castelul Loo vestesc neînălțăurabila catastrofă, sfârșitul apropiat al vieții tinerei și iubitei suverane, care a fost supusă unei grele operații, în urma căderii la pat preamere.

Din Haga se depeșează, că la cazul morții reginei Vilhelmina se va proclama de rege marele Principe de Weimar; ear soțului reginei i-se va vota o pensie viageră de 150.000 fiorini holandezii la an.

Mare defraudație în armata rusă. Se depeșează din Varșovia, că la cassa de bani a statului major rus de acolo s'a descoperit un furt de un milion de ruble. — Au fost definiuți doi generali și mai mulți oficeri înalți.

Asasinarea lui Sipiagin. Un circular nihilist din Rusia, dă următoarele detaluri despre asasinarea ministrului rusesc: Bal masch-w într'o trăsură elegantă a mănat în fața palatului ministerial, unde îi zise cu mândrie portarului, că din înscreinarea marului principa Sergias, guvernorul din Moseva, trebuie să vorbească cu ministrul de interne. Portarul i-a impus pășirea lui Balmaschew, deschise porțile palatului și asasinul intră cu un portotoliu cu acte subnoară. Trebuie să aștepte câteva momente, căci ministrul nu era în palat. Când sosi, Balmaschew îi întinse un plic mare cu hărții și pe când ministrul era ocupat cu deschiderea plicului, el se încerca să ia o poziție încât glonțul să nu atingă și pe alții. „Despre ce e vorba?” — întrebă ministrul. „Uite despre asta” — răspuse Balmaschew cu liniște completă, luă revolverul ascuns în portotoliu și ținti asupra ministrului, care căzu imediat. „Nu vă temeți fraților, — zise apoi servitorilor din prajur, — vouă nu vi se va întâmpla nimic. Numai inimicilor poporului li-se întâmplă așa,” și fără opoziție se prodă. — Balmaschew e ținer de 22 ani, tatăl lui e eesilat în Siberia, — tot din cauza crimelor politice. Linișteea nu l'a părăsit nici în decursul interogatorului. „Mă numesc Balmaschew, sunt student, — zise către juji — și după cum știți l'am asasinat pe Sipiagin. Nu întrebați din ce motive, întrebați mai bine pe cei care cetățean rus de ce nu l'au asasinat mai de mult!”

PARTEA ECONOMICĂ.

Prețul spirtului în Arad, 8 Maiu.

Spirt rafinat, vëndare mare	. 118.—
" " " mică	. 120.—
" brut vëndare mare	. 116.—
" " " mică	. 119.—
100 chilograme borhot uscat	. 12.80.—13.—

Bursa de grâne din Budapesta

50 chlgr. grâu pe Maiu	cor. 8.71—8.72
" " săcară pe Oct.	. 6.62—6.64
" " ovăs pe Oct.	. 5.75—5.77
" " porumb pe Maiu	. 4.87—4.88
" " grâu pe Octomvrie	. 7.81.—7.82

Prețul grânelor înmagazinate

(per 50 chlgr.)

Grâu ung. de Tisza (greut. 76)	c. 8.90—9.—
" " " (greut. 77)	. 9.90—9.15
" din Banat (greut. 76)	. 8.80—9.95

Piața de porci din Steinbruch (Köbánya).

Negoțul cu porci grași e neschimbat. Prețul porcilor bătrâni grași (ungurești), perechea în greutatea peste 400 chlgr. 98—100 fleri chilogramul. Porci grași tineri, perechea în greutate peste 320 chlgr. se vinde cu 103—104 fleri chilogramul. Porci srbbești, perechea până la 260 chgrame se vinde cu 100—102 fleri chgramul.

Rugăm respectuos pe cei-ene datorează pentru foaie să binevolască numai decât a-și achitd abonamentul. Noi am așteptat castul; e rindul acum ca și cei căroro le-am creditat să-și facă datoria. Administrațiunea.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici Barcianu.

Insertiuni și reclame.

UN ÎNVĚȚĂCEL

se caută pentru tipografia „Tribuna Poporului”. Respectivul trebuie să aibă cel puțin două clase gimnasiale ori civile. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului nostru.

UN ÎNVĚȚĂCEL

Se caută
în prăvălie. Condițiuni favorabile. Să cere a fi din casă bună. 767 1—3
A se adresa la George Moldovan, comerciant în Govoșdia, p. u. Tetvárád.

AVIS!

Cu tot respectul îmi permit a Vē face cunoscut, că mi-am transpus

Cancelaria advocatuală

în Arad, strada Carolina nr. 1/c.
Totodată notific, că mi-s'a predat și sub conducerea mea se află cancelaria advocatuală a domnului Dr. Nicolau Oncu și a fericitului Vasiliu Mircea Stănescu.
Cu toată stima
Dr. I. NEMET,
advocat.

762 6—6

Scăparea familiei.

Inscripțiunea de sus într'adevăr o merită „Picăturile rusești” ce se preparează în farmacia dlui Vasilie Mișinescu din Melenceze.
Ele sunt un mijloc neîntrecut și excelent contra durerilor interne, de stomac, mistuire, materiță și intestine.
În timpul cel mai scurt dispar durerile amintite; lucră într'un mod binefacător contra șgârcurilor, vëndurilor (colice) și diaree; delătură greață și neplăcerile provenite în urma stricării stomacului și din răceală; liniștește greața și face apetit; delătură respirațiunea grea, în lipsă extremă potolește tusa și ajută la desfacerea flegmei; pusă pe puțină vată la dinții găuroși ușurează durerile.
704 13—20

Prețul 1 cor. 60 bani, (80 cruceri).
Dacă se trimite înainte 2 cor., medicamentul se expedează francat.
„Picăturile rusești” veritabile se pot cārăta numai în farmacia dlui Vasilie Mișinescu în Melenceze, (comitatul Torontal).

1194—1902. tkvi sz.

III.

Arverési hirdetményi kivonat.

Az ujaradi m. kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Papp Vazul aradi lakós végrehajtónak, Gáj Vazul fűskuti lakós végrehajtást szenvedő elleni 3200 kor. tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a temesvári m. kir. törvényszék (az ujaradi m. kir. járásbíró) területén levő, Fűskut községben fekvő és a fűskuti 1. sz. tjkvbe A I. 1—6 sor alatt felvett 1. összezási számú beltelek s lakházra és egy negyed telek állománynak megfelelő ingatlanokra az árverést 2462 kor. ban ezennel megállapított kikáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902. évi július hó 5. napján délelőtt 10 órakor Fűskuton, a község háznál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikáltási áron alól is eladatni fog.

Árverési szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 % -át, vagyis 246 kor. 20 fillért kézfizetésben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. § -ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 § -ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kézzhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. § -a értelmében a bánatfizetésnek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kikáltott szabályzerű elismervényt átvezeteltetni.

Kelt Uj Aradon, 1902. évi április hó 12. napján.

Az ujaradi m. kir. járásbíró-ág mint telekkönyvi hatóság.

766 1—1

SZOKOLAY, kir. járásbíró.

Telefonul orășeneș și comitatens Nr. 219.

Gebhart J. și fiul

Arad, Piața Andrassy nr. 16.

Cei mai bogat asortiment

de manufacturi de porcelan, sticlă, cadre, oglinzi, alpaca-argint

și obiecte de luc.

757 2—10

4 fl. 90 un serviciu fin de sticlă, care constă din 41 de bu. căști, și adevă 12 pahare de apă, 12 pahare de vin, 6 pahare de lichior, 1 sticlă pentru apă, 1 sticlă pentru vin, 1 sticlă pentru lichior, 6 farfurioare de compot, 1 biid de compot, 1 pomieră, la olaltă 41 bucăști.

6 fl. 40 un serviciu de masă pentru 6 persoane din porcelanul cel mai fin de Carlsbad, cu flori aurite și pictate, care constă din 26 de bu. căști și adevă: 6 farfurii late, 6 farfurii de supă, 6 farfurii de desert, 1 supeiră cu coperiș, 1 biid de friptură, 1 biid pentru mâncare, 1 biid de salată, 1 biid de aluat, o forforie sub ceasă, 1 sosieră cu farfurie, 1 solniță, la olaltă 26 de bucăști.

3 fl. 80 un serviciu fin de porcelan veritabil de Carlsbad, aurit și cu flori, pentru cafea sau ceai, care constă din 15 bucăști și adevă: 1 cană de cafea sau ceai, 1 cană de lapte, 1 zaharniță cu coperiș, 6 cești și 6 farfurioare, la olaltă 15 bucăști.

Pentru ambalaj se socotește 60 cr. Comandele se pot face prin rambursă.

Fondat 1840.

Fondat 1840.

STEINITZER N.

Pravalia de materii de vapsit, zugrăvit și de iacuri exclusiv.

Arad, piața Andrassy Nr. 3.

754 4—5

Lack de cea mai bună calitate pentru padiment și lack cu luciu pentru parchet.

Vapsea,
Firnais,
Carbolineu,Terpentin,
Uleiu de in,Șerlack,
Brunolin,
Cleiu.

Toate necesariile pentru tâmplărie. Pensule. Modele pentru pereți. Deposit bogat de materialuri de specialitate. Comandele din provincie se execută punctual.

☛ Telefon pentru oraș și comitat Nr. 217. ☚

Bani pe amortisație

până la cea mai înaltă proporție de preț pe pământuri

pe lângă interese de 4% — 4 1/2% și cu ștergere din capital,

tot asemenea cu preț foarte ieftin pe case de închiriat în Arad-centru; mai departe mijloace — pe lângă condițiuni avantajoase — împrumuturi hipotecare obicnuite.

Anticipez după dorință spesele de intabulare.

Onorați proprietarii de imobile să folosească actualele raporturi pecuniare favorabile, ca prin convertirea mijlocită de mine să și micșoreze sarcinile de interese.

Vestesc totodată Oa. public, ca

cu 1-a Maiu a. c. mi-am mutat cancelaria

☛ în Piața Boreș Béni Nr. 22. ☚

(casa Spielmann) etagiul I.

Szücs F. Vilmos

Institut de împrumuturi pe imobile și pământuri.

La întrebări dau lămuriri numai trimițându-mi-se timbrele corespunzătoare postale.

453 — 23

Folosiți

Pasta pentru dinți „DENTOLIN“!

e cea mai bună și mai plăcută.

1 borcan . . . 1 cor. — fil.
1 bucată . . . — „ 60 „
1 tub . . . — „ 60 „**VOITEK ȘI WEISZ,**

droguerie și parfumerie, mare deposit în Arad.

753 3—5